

รายงานการติดตาม
โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ไตรมาสที่ 4

(1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงานการติดตาม
โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ไตรมาสที่ 4
(1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการติดตามโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ 4 เป็นผลการดำเนินงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565 โดยรวบรวมผลการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผล และติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการติดตามในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประเมินผล ประกอบด้วย แผนแม่บทย่อย 6 ด้าน จำนวน 35 โครงการ

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ พบว่า ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 2,874.2871 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.25 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 3,494.4103 ล้านบาท โดยแผนแม่บทย่อยที่มีการเบิกจ่ายมากที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 97.08 รองลงมา คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 95.24 แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 88.58 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 86.77 แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 80.49 และแผนแม่บทที่มีการเบิกจ่ายน้อยที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 77.47 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้ผลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการดำเนินงาน พบว่า ในภาพรวมมีผลดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 105.18 ของเป้าหมาย โดยแผนแม่บทย่อยที่มีผลการดำเนินงานมากที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 123.79 รองลงมา คือ แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 109.94 แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 103.62 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 100.67 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 100.62 และแผนแม่บทย่อยที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 92.41 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อให้ไม่สามารถจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรได้ ผลการดำเนินงานจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ จากการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ พบว่า 1) แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ช่วงระยะเวลาในการตรวจประเมินแปลงส้มเขียวหวานแม่สิน จังหวัดสุโขทัย เพื่อยื่นขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI และการตรวจวิเคราะห์สารตกค้างในข้าว จังหวัดนครราชสีมา ไม่สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตของเกษตรกร ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรปรับแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตของพืชแต่ละชนิด 2) แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและการเรียนรู้ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรจัดแบ่งกลุ่มระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่กับเกษตรกรผู้สูงอายุ เพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ สื่อออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำกลับมาศึกษาทำความเข้าใจด้วยตัวเองในภายหลัง โดยการจัดทำหลักสูตรในระยะต่อไป ควรพิจารณาจากความต้องการและความสนใจของเกษตรกรในพื้นที่ประกอบด้วย นอกจากนี้เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการแปรรูปผลผลิตและการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้วอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการให้ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในลักษณะหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ จัดทำเป็นโซนนิ่ง หรือแปลงใหญ่

(ค)

เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่แนวกันชนและเน้นการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบกลุ่ม 3) แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรได้ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรปรับแผนการจัดนิทรรศการฯ โดยการจัดผ่านสื่อออนไลน์ หรือวีดิทัศน์ 4) แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป เกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงและไม่สามารถขยายช่องทางการตลาดได้ ดังนั้นกรมการข้าวและกรมส่งเสริมสหกรณ์ควรสนับสนุนความรู้ด้านการเชื่อมโยงตลาด การขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปเพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมถึงพัฒนาศักยภาพและสร้างความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรสหกรณ์ และผู้ประกอบการแปรรูปสินค้าเกษตร และ 5) แผนแม่บทย่อยการพัฒนาาระบบนิเวศการเกษตร การดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ เพื่อจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในความรับผิดชอบของผู้รับเหมา มีความล่าช้า ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากไม่ทันฤดูการผลิต ดังนั้นการดำเนินงานในระยะต่อไป กรมพัฒนาที่ดินควรมีการตกลงหรือวางแผนการดำเนินงานให้แล้วเสร็จก่อนฤดูการผลิต เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันเวลา

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	หน้า (ข)
ส่วนที่ 1 สรุปผลการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญ ภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1
1. ภาพรวมการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญ ภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	3
2. ผลการติดตามรายแผนแม่บทย่อย/โครงการ	6
2.1 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	6
1) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)	8
2) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์)	11
3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าปั่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ประมง)	12
4) โครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม	14
5) โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ตลาดยุคใหม่	17
2.2 แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย	17
1) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	19
2) โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	23
3) โครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	27
4) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	30
5) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	35
6) โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	36
2.3 แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ	37
1) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร	41
2) โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์ (กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน)	41
3) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด (กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำ ในเขตปฏิรูปที่ดิน)	42
4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ	43
5) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	43
6) โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป	44
1) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง	46
2) โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน (กิจกรรมส่งเสริมเกษตรแปรรูปในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร)	47
3) โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน	48
2.5 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ	48
1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรอัจฉริยะ	51
2) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร	51
3) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ	52
4) โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช	52
5) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool)	52
6) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ	53
7) โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน	53
8) โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร	53
2.6 แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	54
1) โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ เชิงรุก (Agri - Map)	55
2) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	57
3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	59
4) โครงการผลิตและขยายพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร	60
5) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	60
6) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	61
7) โครงการการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เฉพาะ	62
ส่วนที่ 2 Info - Graphics ผลการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	65
1. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	67
2. แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย	68
3. แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ	69
4. แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป	70
5. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ	71
6. แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	72
ส่วนที่ 3 หน่วยงานประสานงานของศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	73

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ผลการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	4
ตารางที่ 2	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	7
ตารางที่ 3	การนำความรู้ด้านเกษตรอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล) ไปใช้ประโยชน์	9
ตารางที่ 4	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)	10
ตารางที่ 5	การนำความรู้ด้านเกษตรอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์) ไปใช้ประโยชน์	11
ตารางที่ 6	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์)	12
ตารางที่ 7	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม	16
ตารางที่ 8	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย	18
ตารางที่ 9	ผลการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	20
ตารางที่ 10	ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	24
ตารางที่ 11	ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	28
ตารางที่ 12	ผลการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	32
ตารางที่ 13	ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	35
ตารางที่ 14	ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	37
ตารางที่ 15	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ	39
ตารางที่ 16	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป	45
ตารางที่ 17	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ	49
ตารางที่ 18	ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	55
ตารางที่ 19	ผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	56
ตารางที่ 20	ผลการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	57
ตารางที่ 21	ผลการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	59
ตารางที่ 22	ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	61

ส่วนที่ 1

สรุปผลการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงาน
โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

**สรุปผลการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงาน
โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ไตรมาสที่ 4 (1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2565)
ประจำปีงบประมาณ 2565**

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย แผนแม่บทย่อย 6 ด้าน จำนวน 35 โครงการ เพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค พร้อมข้อเสนอแนะ สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานแผนแม่บทย่อย/โครงการ โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการติดตามในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประเมินผล รายงานการติดตามผลการดำเนินงานไตรมาสที่ 4 เป็นผลการดำเนินงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565 ดังนี้

1. ภาพรวมการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้รับจัดสรรงบประมาณรวม 3,494.4103 ล้านบาท ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 มีผลเบิกจ่ายรวม 2,874.2871 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.25 โดยแผนแม่บทย่อยที่มีการเบิกจ่ายมากที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 97.08 รองลงมา คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 95.24 และแผนแม่บทที่มีการเบิกจ่ายน้อยที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร มีผลการเบิกจ่ายคิดเป็นร้อยละ 77.47 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้ผลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยต้องปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณ (ตารางที่ 1)

สำหรับผลการดำเนินงานในภาพรวม พบว่า ดำเนินการได้ร้อยละ 105.18 ของเป้าหมาย โดยแผนแม่บทย่อยที่มีผลการดำเนินงานมากที่สุด คือ แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 123.79 รองลงมา คือ แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตรมี ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 109.94 และแผนแม่บทย่อยที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 92.41 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อไม่สามารถจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรได้ ผลการดำเนินงานจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนแม่บทย่อย/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)			ผลการดำเนินงาน เฉลี่ย (ร้อยละ)
	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่าย	ร้อยละ	
1. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	93.2934	90.5653	97.08	100.62
1.1 โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)	36.1125	34.6325	95.90	
1.2 โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์)	2.3260	2.0225	86.95	
1.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อัตลักษณ์และสินค้าปั่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ประมง)	1.3612	0.9249	67.95	
1.4 โครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตร ด้านหม่อนไหม	49.7437	49.5170	99.54	
1.5 โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาด สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ตลาดยุคใหม่	3.7500	3.4684	92.49	
2. แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย	1,265.9688	1,121.4193	88.58	123.79
2.1 โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐาน สินค้าเกษตร	627.4004	515.7873	82.21	
2.2 โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	538.2064	520.9649	96.80	
2.3 โครงการส่งเสริมการอารักขาพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	28.4170	27.8128	97.87	
2.4 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	65.2224	50.3704	77.23	
2.5 โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน	3.7554	3.5700	95.06	
2.6 โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยในสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร	2.9672	2.9139	98.20	
3. แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ	38.6516	31.1109	80.49	92.41
3.1 โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสมุนไพร	3.7500	3.7047	98.79	
3.2 โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร ชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์ (กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบ พืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน)	7.0861	4.6477	65.59	
3.3 โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร เศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด (กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบ พลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน)	9.6591	7.9488	82.29	
3.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลง เศรษฐกิจ	2.1231	2.1154	99.64	
3.5 โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี	11.4989	9.1507	79.58	

ตารางที่ 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

แผนแม่บทย่อย/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)			ผลการดำเนินงาน เฉลี่ย (ร้อยละ)
	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่าย	ร้อยละ	
3.6 โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของ การนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก	4.5344	3.5436	78.15	
4. แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป	13.7198	13.0661	95.24	103.62
4.1 โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร แปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง : กรมการข้าว	1.4833	1.2325	83.09	
4.2 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน (กิจกรรม ส่งเสริมเกษตรแปรรูปในสหกรณ์ และกลุ่ม เกษตรกร) : กรมส่งเสริมสหกรณ์	8.8575	8.4546	95.45	
4.3 โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน : กรม ตรวจบัญชีสหกรณ์	3.3790	3.3790	100.00	
5. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ	49.3825	42.8510	86.77	100.67
5.1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบ เกษตรอัจฉริยะ	4.9704	4.8106	96.78	
5.2 โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกล ทางการเกษตร	5.7932	5.7932	100.00	
5.3 โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ	5.8692	3.1033	52.87	
5.4 โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ขั้นสูงในการผลิตพืช	2.6234	2.4275	92.53	
5.5 โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool)	19.8100	17.3523	87.59	
5.6 โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ	6.8163	6.0210	88.33	
5.7 โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกล ทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน	1.7500	1.7472	99.84	
5.8 โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสู่ การพัฒนาการเกษตร	1.7500	1.5959	91.19	
6. แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร	2,033.3942	1,575.2745	77.47	109.94
6.1 โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตร ตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map)	278.4895	255.7805	91.85	

ตารางที่ 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ต่อ)

แผนแม่บทย่อย/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)			ผลการดำเนินงาน เฉลี่ย (ร้อยละ)
	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่าย	ร้อยละ	
6.2 โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ แปลงใหญ่	510.9134	401.8949	78.66	
6.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร	43.3665	33.3148	76.82	
6.4 โครงการผลิตและขยายพันธุ์ดีเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร	51.1907	51.1515	99.92	
6.5 โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	155.9196	139.0369	89.17	
6.6 โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิต สินค้าเกษตร	841.6744	627.7208	74.58	
6.7 โครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เฉพาะ	151.8401	66.3751	43.71	
รวม	3,494.4103	2,874.2871	82.25	105.18

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ผลการติดตามรายแผนแม่บทย่อย/โครงการ

2.1 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

2.1.1 สารสำคัญ

1) **วัตถุประสงค์** พัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ส่งเสริมการพัฒนา และยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ให้กับสินค้าและสร้างตราสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

2) **เป้าหมาย** สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (ปี 2561 – 2565 ขยายตัวร้อยละ 3)

3) **หน่วยงานดำเนินการ** กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมหม่อนไหม

4) **งบประมาณ** 93.2934 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 90.5653 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.08 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.1.2 **ภาพรวมผลการดำเนินงาน** การดำเนินงานมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ได้แก่ ไม้ผล ปศุสัตว์ ประมง และหม่อนไหม ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนยกระดับความสามารถของเกษตรกร และชุมชนในการพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร จำนวน 4,105 ราย ตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน 231,537 เมตร คิดเป็นมูลค่า 185.2296 ล้านบาท ส่งเสริมการจำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากงานหม่อนไหมเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหม่อนไหมคิดเป็นมูลค่า 11.1077 ล้านบาท นอกจากนี้มีการสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ปลานวลจันทร์ทะเล ซึ่งมีผลการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 94.19 ของเป้าหมาย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)				100.36
1.1 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่น	ราย	1,550	1,550	100.00
1.2 จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน	แปลง	40	40	100.00
1.3 จัดทำ/พัฒนาศักยภาพแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์	แปลง	6	6	100.00
1.4 พัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้รับรองสินค้า GI และตรวจสอบย้อนกลับได้	สินค้า	40	41	102.50
1.5 พัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าไม้ผลอัตลักษณ์	ชนิด สินค้า	40	40	100.00
1.6 พัฒนาจุดรวบรวมและการจัดชั้นคุณภาพไม้ผลอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น	จุด	40	40	100.00
1.7 พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น	จุด	6	6	100.00
2. โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์)				100.00
2.1 ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ และถ่ายทอดความรู้การขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางสินค้าปศุสัตว์	ราย	114	114	100.00
2.2 ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น	ผลิต ภัณฑ์	2	2	100.00
3. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ประมง)				94.19
3.1 สร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นปลานวลจันทร์ทะเล	ชนิด	1	1	100.00
3.2 อนุบาลและเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล	ระบบ ร้อยละ	1 100	1 82.58	100.00 82.58
3.3 สร้างจุดเรียนรู้และสาธิต	แห่ง	1	1	100.00
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม				108.53
4.1 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม	ราย	2,410	2,441	101.29

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
4.2 โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยูงพระราชทาน)	เมตร	200,000	231,537	115.77
5. โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ตลาดยุคใหม่				100.00
- ส่งเสริมการจำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากงานหม่อนไหมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ	ร้อยละ	100	100	100.00
เฉลี่ย				100.62

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.1.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)

มีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาชีพและรายได้จากสินค้าเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตามอัตลักษณ์พื้นถิ่น และพัฒนาช่องทางการตลาด เป้าหมายเกษตรกร จำนวน 1,550 ราย และพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 6 จุด งบประมาณ 36.1125 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 34.6325 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.90

1.1) ผลการดำเนินงาน

(1) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่น เช่น ทูเรียน มะม่วงน้ำดอกไม้ขนุน ลิ้นจี่ จำนวน 1,550 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตไม้ผลอัตลักษณ์ที่ได้มาตรฐาน 40 แปลง ครอบคลุมเป้าหมาย จัดทำ/พัฒนาศักยภาพแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลอัตลักษณ์ 6 แปลง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) พัฒนาสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์สู่กระบวนการรับรองสินค้า GI และตรวจสอบย้อนกลับได้ 41 สินค้า คิดเป็นร้อยละ 102.50 ของเป้าหมาย พัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าไม้ผลอัตลักษณ์ 40 ชนิดสินค้า ครอบคลุมเป้าหมาย พัฒนาจุดรวบรวมและการจัดชั้นคุณภาพไม้ผลอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น 40 จุด ครอบคลุมเป้าหมาย และพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 6 จุด ครอบคลุมเป้าหมาย

1.2) การติดตามในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี (ส้มซ่า) นครสวรรค์ (ฝรั่งกิมจู) พิจิตร (ส้มโอท่าข่อย) สุโขทัย (ส้มเขียวหวานแม่สิน) พิษณุโลก (มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง) นครศรีธรรมราช (ทุเรียนสีขีด) และชุมพร (มังคุด) ระหว่างวันที่ 22 - 26 สิงหาคม 2565 และ วันที่ 5 - 9 กันยายน 2565 สรุปผลการติดตามโครงการ ดังนี้

(1) ช่องทางการรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการของเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายรับทราบข้อมูลข่าวสารของโครงการจากสื่อบุคคลเป็นหลัก โดยทราบข่าวการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประธานกลุ่ม ผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง

(2) การส่งเสริมองค์ความรู้ เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น เทคโนโลยีการผลิตให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP การขอรับรองมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบในการผลิตไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่น จังหวัดละ 1 แห่ง จากการสำรวจ พบว่า หลังเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรทุกรายมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยก่อนการอบรมมีความรู้ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.87) และหลังอบรมมีความรู้ระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.60)

(3) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรร้อยละ 95.24 ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกเป็น เกษตรกรร้อยละ 49.21 นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด และร้อยละ 46.03 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้บางส่วน โดยเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรมทางการเกษตรของตนเอง ได้แก่ การดูแลไม้ผล การผลิตให้ได้คุณภาพ ส่วนเกษตรกรร้อยละ 4.76 ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรบางรายจ้างแรงงานในการดูแลและผลิตไม้ผล (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การนำความรู้ด้านเกษตรอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล) ไปใช้ประโยชน์

รายการ	ร้อยละ
1. นำไปใช้ประโยชน์	95.24
1.1 นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด	49.21
1.2 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน	46.03
2. ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์	4.76

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) การสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรกรร้อยละ 44.26 สามารถนำผลผลิตไปแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เนื่องจากเกษตรกรบางรายมีความรู้ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มมาตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการ อีกทั้งได้ความรู้เพิ่มเติมจากการเข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรร้อยละ 55.74 ยังไม่สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้เนื่องจากเกษตรกรบางรายไม่มีการวางแผนการผลิตและการตลาดที่ชัดเจน บางรายจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง และบางพื้นที่ไม่มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่ชัดเจน

(5) การเชื่อมโยงสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นกับการท่องเที่ยว พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 19.35 มีการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นกับการท่องเที่ยว เช่น สินค้าไม้ผล เกษตรกรบางกลุ่มมีการเปิดพื้นที่สวนผลไม้ให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมผลไม้ในสวน และเลือกซื้อผลไม้จากสวนของเกษตรกรโดยตรง ส่วนเกษตรกรร้อยละ 80.65 ยังไม่ได้ดำเนินการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เนื่องจากอยู่ระหว่างการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บางรายไม่มีความพร้อมในการเปิดสถานที่ท่องเที่ยว และบางรายเน้นผลิตเพื่อจำหน่าย

(6) การขอรับการตรวจรับรองมาตรฐาน การรับรองสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในพื้นที่ที่มีการติดตามโครงการ ส่วนใหญ่ยังไม่มีขอรับรองมาตรฐาน GI ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.50 เคยขอรับการตรวจรับรองมาตรฐาน เช่น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรบางรายมีการจำหน่ายไม้ผลส่งออกจึงต้องมีการขอรับรองมาตรฐาน ส่วนเกษตรกรร้อยละ 32.81 ยังไม่เคยขอรับการตรวจรับรองมาตรฐาน เนื่องจากเกษตรกรบางรายจำหน่ายผลผลิตแบบเหมาสวนให้กับพ่อค้า (ล้ง) ที่มารับซื้อ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตรวจรับรองมาตรฐาน ในอนาคตหากไม้ผลในพื้นที่ได้รับเป็นสินค้า GI พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.92 จะขอการรับรองและใช้เครื่องหมาย GI ในแปลงเกษตรของตนเอง

เนื่องจากมีความต้องการเพิ่มฐานลูกค้าไม้ผล อีกทั้งคิดว่าจะมีการปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้นกว่าราคาตลาด ประมาณร้อยละ 53.23

(7) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.39 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรการจัดอบรม วิทยาการที่ให้ความรู้ ระยะเวลาในการจัดอบรม ขั้นตอนและระยะเวลาในการขอใบรับรองมาตรฐาน และการเชื่อมโยงตลาด โดยประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิทยาการที่ให้ความรู้ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.61 ส่วนประเด็นการเชื่อมโยงตลาดได้รับคะแนนน้อยที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.93 เนื่องจากบางสินค้าเป็นการส่งเสริมในปีแรกซึ่งเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพ และส่วนใหญ่ไม้ผลที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ได้เป็นผลไม้ GI ในพื้นที่ ดังนั้นเกษตรกรจึงยังจำหน่ายในรูปแบบเดิม (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ไม้ผล)

ประเด็น	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. วิทยาการที่ให้ความรู้	4.61	มากที่สุด
2. หลักสูตรการจัดอบรม	4.54	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการจัดอบรม	4.54	มากที่สุด
4. ขั้นตอนและระยะเวลาในการขอใบรับรองมาตรฐาน	4.31	มากที่สุด
5. การเชื่อมโยงตลาด	3.93	มาก
เฉลี่ย	4.39	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(8) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

(8.1) การส่งเสริมไม้ผลบางชนิดเริ่มดำเนินการในปีแรก ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินการกิจกรรมได้ด้วยตัวเองและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ควรมีการสนับสนุนโครงการให้กับเกษตรกรกลุ่มเดิมอย่างต่อเนื่อง

(8.2) ช่วงระยะเวลาในการตรวจประเมินแปลงส้มเขียวหวานแม่สิน จังหวัดสุโขทัย เพื่อยื่นขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI และงบประมาณที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไม้ผลอัตลักษณ์ไม่สอดคล้องกับการผลิตสินค้าในพื้นที่ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรประสานงานกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาในฐานะหน่วยงานตรวจรับรอง GI เพื่อร่วมกันในการกำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับช่วงที่ผลผลิตออก และควรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการให้มีความรู้ความเข้าใจในการขอใช้ตราสัญลักษณ์และขั้นตอนการยื่นขอรับรองสินค้า GI ให้กับเกษตรกร

(8.3) ควรมีการจัดประชุมในหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อคัดเลือกจังหวัดที่มีศักยภาพก่อนที่จะจัดสรรโครงการ รวมทั้งจัดอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ โดยให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI รวมทั้งขั้นตอนในการขอยื่นรับรองสินค้า GI

2) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (บุคคล)

มีกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อขยายฐานจำนวนพันธุ์สัตว์พื้นเมืองตามอัตลักษณ์พื้นถิ่น และส่งเสริมสัตว์พันธุ์ดีให้กับเกษตรกร และกระจายสู่เกษตรกรเครือข่าย ส่งเสริมการแปรรูป พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น และคุ้มครองสินค้าให้เป็นสิทธิ์เฉพาะของชุมชนที่ขึ้นทะเบียน เป้าหมายเกษตรกร 114 ราย 2 ผลิตภัณฑ์ งบประมาณ 2.3260 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 2.0225 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 86.95

2.1) ผลการดำเนินงาน ฝึกอบรมหลักสูตรการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางสินค้าปศุสัตว์ 70 ราย ครบตามเป้าหมาย ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น 2 ผลิตภัณฑ์ ครบตามเป้าหมาย และส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองตามอัตลักษณ์พื้นถิ่น 44 ราย ครบตามเป้าหมาย

2.2) การติดตามในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2565 สรุปผลการติดตามโครงการ ดังนี้

(1) ช่องทางการรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการของเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายรับทราบข้อมูลข่าวสารของโครงการจากสื่อบุคคล โดยทราบข่าว การประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) การส่งเสริมองค์ความรู้ เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ไก่พื้นเมือง (ไก่คอลอนศรีวิชัย) 11 ราย ครบตามเป้าหมาย โดยได้สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรฟาร์มเครือข่ายเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ และเกษตรกรฟาร์มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองขุน ได้แก่ พ่อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง 110 ตัว (พ่อพันธุ์ 10 ตัว และแม่พันธุ์ 100 ตัว) ตู้ฟักไข่ขนาด 300 ฟอง เครื่องถอนขนไก่ ตู้แช่แข็งไก่แปรรูป และตู้แช่แข็งวางโชว์สินค้า จากการสำรวจ พบว่า หลังเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรกรทุกรายมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยก่อนการอบรมมีความรู้ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.20) และหลังอบรมมีความรู้ระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.30)

(3) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 90.00 ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกเป็น เกษตรกรร้อยละ 50.00 นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด และร้อยละ 40.00 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้บางส่วน โดยเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรมทางการเกษตรของตนเอง ได้แก่ การเลี้ยง การดูแลให้อาหาร และการแปรรูป ส่วนเกษตรกรร้อยละ 10.00 ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรบางรายยังไม่ได้เลี้ยงไก่คอลอนศรีวิชัย (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การนำความรู้ด้านเกษตรอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (บุคคล) ไปใช้ประโยชน์

รายการ	ร้อยละ
1. นำไปใช้ประโยชน์	90.00
1.1 นำไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด	50.00
1.2 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน	40.00
2. ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์	10.00

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.29 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรการจัดอบรม วิทยาการที่ให้ความรู้ ระยะเวลาในการจัดอบรม ปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับ และการเชื่อมโยงตลาด โดยประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิทยาการที่ให้ความรู้ และระยะเวลาในการจัดอบรม ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.70 ส่วนประเด็นการเชื่อมโยงตลาดได้รับคะแนนน้อยที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.71 เนื่องจากผู้บริโภคมุ่งความเข้าใจคุณสมบัติของไก่คอล่อนศรีวิชัยน้อย ส่งผลให้ราคาไก่คอล่อนศรีวิชัยไม่แตกต่างกับราคาไก่ทั่วไป อีกทั้งยังต้องจำหน่ายเป็นไก่แปรรูปเท่านั้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปศุสัตว์)

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. วิทยาการที่ให้ความรู้	4.70	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการจัดอบรม	4.70	มากที่สุด
3. หลักสูตรการจัดอบรม	4.67	มากที่สุด
4. ปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	4.44	มากที่สุด
5. การเชื่อมโยงตลาด	3.71	มาก
เฉลี่ย	4.29	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(5) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

(5.1) พ่อแม่พันธุ์ไก่ที่สนับสนุนให้เกษตรกรมีอายุไม่ต่ำกว่า 5 เดือน ซึ่งเป็นไก่ที่พร้อมไข่ ช่วงการส่งมอบพ่อแม่พันธุ์ไก่ให้เกษตรกรเป็นช่วงฝนตกหนัก ทำให้มีไก่ตายเป็นจำนวนมาก ไก่ที่ได้ออกไข่จำนวนน้อย เนื่องจากศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราชให้อาหารไก่ด้วยอาหารสำเร็จรูป แต่เกษตรกรเลี้ยงไก่โดยการนำวัตถุดิบชนิดอื่น ๆ มาผสมกับอาหารเพื่อลดต้นทุน ทำให้ไก่กินอาหารดังกล่าวได้น้อย ดังนั้นควรสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์ไก่ที่ขุนโดยอาหารผสมกับวัตถุดิบอื่น ๆ ในพื้นที่ พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการลดต้นทุนอาหารไก่ หรือสนับสนุนพ่อแม่พันธุ์ไก่ที่อายุไม่มากเพื่อให้คุ้นชินกับอาหารของเกษตรกร และควรสนับสนุนไก่ให้กับเกษตรกรที่มีความพร้อม

(5.2) ผู้บริโภคมุ่งความเข้าใจเกี่ยวกับไก่คอล่อนศรีวิชัยน้อย ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าไก่ทั่วไป ผู้บริโภคนิยมซื้อแต่ไก่ที่ชำแหละแล้ว ดังนั้นควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติไก่คอล่อนศรีวิชัยให้กับผู้บริโภค เพื่อผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ การผลิต และมีแหล่งจำหน่ายที่ยั่งยืน

3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าบางชี้ทางภูมิศาสตร์ (ประมง) มีกรมประมงเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสินค้าประมงอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนากระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายส่งเสริมและพัฒนาสินค้าประมงอัตลักษณ์พื้นถิ่น 1 ชนิดในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ งบประมาณ 1.3612 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 0.9249 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.95

3.1) ผลการดำเนินงาน

(1) สร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นปลานวลจันทร์ทะเล 1 ชนิด ครบตามเป้าหมาย

(2) อนุบาลและเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล 1 ระบบ มีการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 82.58 ของเป้าหมาย โดยจัดหาอาหารสำหรับขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ และสารเสริมอาหารในบ่อคอนกรีต 3 ครั้ง จัดหาอุปกรณ์สำหรับอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเลในโรงเพาะฟัก 3 ครั้ง ซ่อมแซมครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล 4 รายการ ศึกษาการเลี้ยงการอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อดิน และศึกษาการขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อคอนกรีต 10 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร/ผู้ประกอบการ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลห่วงโซ่การผลิต 4 ครั้ง จัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เกษตรกร/ผู้ประกอบการ/ผู้เกี่ยวข้อง 1 ฉบับ และข้อมูลต้นทุน/รายได้ 3 ครั้ง

3.2) การติดตามในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2565 สรุปผลการติดตามโครงการ ดังนี้

(1) การดำเนินงานประกอบด้วย 5 กิจกรรม มีผลการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 : จัดหาอาหารสำหรับขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเล และสารเสริมอาหารสำหรับพ่อแม่พันธุ์ที่ขุนเลี้ยงในบ่อคอนกรีต จำนวน 231 ตัว และในบ่อดิน จำนวน 1,000 ตัว ดำเนินการจัดซื้ออาหารและสารเสริมอาหารสำหรับขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลทั้งใน บ่อคอนกรีต และในบ่อดินเพื่อแก้ไขปัญหาในการขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์เรียบร้อยแล้ว

กิจกรรมที่ 2 : จัดหาอุปกรณ์สำหรับอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเลในโรงเพาะฟัก ดำเนินการจัดซื้ออาหารและอุปกรณ์ ได้แก่ อาร์ทีเมีย อาหารสำเร็จรูป ยาปฏิชีวนะ ถังน้ำ สวิง สารเคมีสำหรับเพาะเลี้ยงแพลงก์ตอนพืชและวัสดุอื่น ๆ ได้เพียงพอต่อการอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเลในปี 2565 มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อการอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเล และอยู่ระหว่างการดำเนินการทดลองการใช้อาหารสำเร็จรูปสูตรต่าง ๆ ในการอนุบาลลูกปลาเพื่อเพิ่มอัตราการรอดตายให้สูงขึ้นจากเดิม (จาก 10 – 20% เป็น 30 – 40%)

กิจกรรมที่ 3 : ซ่อมแซมครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล ดำเนินการซ่อมแซมแล้วเสร็จ สามารถใช้งานได้ปกติ ดังนี้

- โรงเพาะเลี้ยงแพลงก์ตอนพืช ซ่อมแซมหลังคาที่ชำรุดหลุดหายไปเนื่องจากสภาพการใช้งานมานาน เพื่อป้องกันน้ำฝนตกลงในถังเพาะเลี้ยงแพลงก์ตอน ส่งผลทำให้ความเค็มเปลี่ยนแปลงฉับพลัน และป้องกันสิ่งสกปรกต่าง ๆ ตกลงในถัง ทำให้เกิดการปนเปื้อนต่อผลผลิตของแพลงก์ตอน วัสดุที่จัดซื้อสำหรับอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเล ไข่ และตัวอ่อนปลานวลจันทร์ทะเล

- โรงอนุบาลปลานวลจันทร์ทะเล ซ่อมแซมหลังคาที่รั่วเพื่อป้องกันน้ำฝนตกลงในบ่ออนุบาล ทำให้ความเค็มเปลี่ยนแปลงฉับพลันและสิ่งสกปรกต่าง ๆ ตกลงในบ่อ รวมถึงช่วยควบคุมอุณหภูมิในโรงเพาะให้คงที่

- เครื่องต้นน้ำในบ่อดิน ซ่อมแซมให้กลับมาใช้งานได้ตามปกติ เป็นตัวช่วยในการต้นน้ำในบ่อเลี้ยงให้เกิดการหมุนเวียนภายในระบบบ่อเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อดินแบบระบบกึ่งปิด

- เครื่องให้อากาศในน้ำ ซ่อมแซมให้กลับมาใช้งานได้ตามปกติ เป็นตัวช่วยเพิ่มออกซิเจนในน้ำเวลากลางคืนในบ่อขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อดิน

กิจกรรมที่ 4 : ศึกษาการเลี้ยงการอนุบาลลูกปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อดิน และศึกษาการขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลในบ่อคอนกรีต ดำเนินการจัดจ้างเจ้าหน้าที่สำหรับดูแลบ่อเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล จัดบันทึกปริมาณการให้อาหาร ปริมาณไข่ ความเค็มน้ำ อุณหภูมิ น้ำ เก็บตัวอย่างน้ำ ส่งวิเคราะห์คุณภาพ และดูแลความสะอาดบริเวณบ่อเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล ส่งมอบงานตามที่กำหนดเดือนละ 1 ครั้ง

กิจกรรมที่ 5 : จัดทำเอกสารเผยแพร่ด้านการเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล โดยรูปแบบเอกสารจัดทำเป็นรูปปลานวลจันทร์ทะเล ด้านในเอกสารมีข้อมูลปลานวลจันทร์ทะเลโดยย่อ รูปภาพ QR Code สำหรับสแกนเข้าไปศึกษาข้อมูลชีววิทยา ประวัติ การเพาะพันธุ์ การอนุบาล การเลี้ยง การแปรรูป วิดีโอการถอดก้าง และวิดีโอการแลเนื้อปลาของประเทศได้ทุกวัน และช่องทางติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

(2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม

(2.1) ปัญหาด้านการเพาะพันธุ์และอนุบาลปลานวลจันทร์ทะเล เนื่องจากในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ของทุกปี เป็นช่วงที่พ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลอยู่ในระยะสมบูรณ์เพศเตรียมปล่อยเซลล์สืบพันธุ์ แต่ในเดือนเมษายนและพฤษภาคม ปี 2565 เกิดสภาพอากาศแปรปรวน อุณหภูมิลดลงอย่างฉับพลัน ส่งผลให้พ่อแม่พันธุ์ปลานวลจันทร์ทะเลหยุดการพัฒนาเซลล์สืบพันธุ์ และไม่สืบพันธุ์วางไข่ตามช่วงเวลาเดิม จากเดิมแม่ปลาวางไข่มากในช่วงเดือนเมษายน – มิถุนายน ในปีนี้ปลาวางไข่ล่าช้าออกไป โดยเริ่มมีปริมาณไข่มากในช่วงเดือนมิถุนายน ทำให้เกษตรกรที่สั่งจองลูกพันธุ์ปลาไว้ ได้รับลูกพันธุ์ปลาล่าช้าและบางรายนำพันธุ์ปลาชนิดอื่นมาลงเลี้ยงทดแทน และปัจจัยความเค็มของน้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูงในรอบปี และมีความเค็มที่ค่อนข้างต่ำ ส่งผลต่อพฤติกรรมการวางไข่ของปลานวลจันทร์ทะเล

(2.2) สภาพพ่อแม่พันธุ์พ่อแม่พันธุ์ชำรุด เนื่องจากมีอายุการใช้งานมานานมากกว่า 30 ปี ทำให้เกิดความเสียหายในการสูญเสียพ่อแม่พันธุ์ที่อาจเกิดจากการแตกตัวของผนังบ่อ และการชำรุดทรุดโทรมของประตูน้ำ และยังทำให้เกิดความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน

4) โครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม มีกรมหม่อนไหมเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าสินค้าหม่อนไหมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และกลุ่มผู้ผลิตไหมตรานกยุงพระราชทาน ส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และบริการตรวจสอบ ติดตามการผลิตผ้าไหมตรานกยุงพระราชทานที่ได้ยื่นและได้ไปรับรองให้แก่เกษตรกร งบประมาณ 49.7437 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 49.5170 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.54

4.1) ผลการดำเนินงาน

(1) ส่งเสริม พัฒนาสินค้าด้านหม่อนไหมอุตสาหกรรม หัตถกรรม หม่อนไหมเชิงพื้นที่ และการผลิตผ้าไหมตรานกยุงพระราชทานให้กับเกษตรกรแล้ว 2,441 ราย คิดเป็นร้อยละ 101.29 ของเป้าหมาย

(2) ตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตรานกยุงพระราชทานแล้ว 231,537 เมตร คิดเป็นร้อยละ 115.77 ของเป้าหมาย หรือคิดเป็นมูลค่า 185.2296 ล้านบาท และคุ้มครองผ้าไหมที่ได้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (ตรานกยุงพระราชทาน) จากร้านค้าทั่วไปและร้านค้าผ้าไหมไทย 15 ผืนครบตามเป้าหมาย

4.2) ผลการติดตามในพื้นที่จังหวัดชัยนาท เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2565

(1) ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดสระบุรี ได้รับงบประมาณ 35,000 บาท โดยสนับสนุนองค์ความรู้แก่เกษตรกรและตรวจผ้าไหมพระราชทาน ซึ่งขณะนี้ดำเนินการตรวจแล้ว 1,900 เมตร (มีเป้าหมายตรวจผ้าไหมพระราชทาน 9,500 เมตร)

(2) กลุ่มทอผ้าโบราณ หมู่ 1 ตำบลเนินขาม

(2.1) กลุ่มก่อตั้งเมื่อปี 2520 มีสมาชิกร่วมก่อตั้ง 15 ราย ปัจจุบันมีสมาชิก 17 ราย จัดทะเบียนเป็นกลุ่ม OTOP กับกรมพัฒนาชุมชนเมื่อปี 2560 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 30,000 บาท ได้รับก็กระตุกจำนวน 3 ตัว เมื่อกลุ่มทอผ้าบ้านเนินขามมีการพัฒนาศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จึงขอให้กลุ่มทอผ้าเป็นแหล่งความรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาถึงเทคนิคขั้นต่อนวิธีการทำ เพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพต่อไป

(2.2) เงื่อนไขการรับสมาชิก สมาชิกต้องเป็นผู้ทอผ้าในตำบลเนินขาม โดยจะเก็บเงินสมาชิกเป็นค่าบริหารจัดการเดือนละ 20 บาท มีการประชุมที่ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมผ้าพื้นเมืองประมาณปีละ 6 ครั้ง การจำหน่ายแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การจำหน่ายผ้าเอง และการฝากกลุ่มจำหน่าย โดยการฝากกลุ่มจำหน่าย จะเก็บค่าบริการเดือนละ 10 บาท โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดราคาเพื่อให้ราคาของสมาชิกเป็นไปตามคุณภาพ และลายผ้า

(2.3) ก่อนหน้าปี 2565 มีหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงอุตสาหกรรม และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยสนับสนุนความรู้การย้อมสีและเทคนิคด้านการผลิตผ้าไหม สนับสนุนก็กระตุกและวัสดุอุปกรณ์ จัดสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองลาวเวียงบ้านเนินขาม อีกทั้งเชิญกลุ่มนำสินค้าไปจัดแสดง และจำหน่ายในงานต่าง ๆ ทั้งในจังหวัด และเมืองทองธานี กรุงเทพฯ

(2.4) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ ซิ่นมัดหมี่ต่อตีนจก ผ้าจกไหม (ขิด) ย่าม เสื้อประยุกต์ ซึ่งเป็นการย้อมผ้าไหม และทอผ้า โดยซื้อเส้นไหมจากบริษัท มีอัตลักษณ์ คือ เทคนิคการมัดหมี่เส้นพุ่ง ลักษณะของลวดลายเป็นลวดลายโบราณที่ได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมา ปัจจุบันมีลวดลายใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์ คือ ลายใบมะขาม โดยได้จดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งกลุ่มมีกำลังการผลิตประมาณ ปีละ 120 ผืน

(2.5) ปี 2562-2564 ผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มได้รับมาตรฐานตรานกยูงสีน้ำเงิน จำนวน 30 ผืน และมาตรฐาน OTOP 4 ดาว ปี 2562

(2.6) การถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากกรมหม่อนไหม

- ปี 2564 ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) จึงไม่มีการจัดอบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต โดยได้รับเอกสารการผลิตผ้าไหมจากกรมหม่อนไหมแทน

- ปี 2565 ได้รับการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรการผลิตผ้าไหมตรานกยูง พระราชทานและการฟอกย้อมสีเคมีที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม/สีธรรมชาติ

(2.7) กลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในแบรนด์ของกลุ่มชื่อ ขามคำ โดยจำหน่ายผ่านช่องทางประธานกลุ่ม เฟซบุ๊ก งานแสดงสินค้า ทั้งในจังหวัด และเมืองทองธานี กรุงเทพฯ ลักษณะการจำหน่าย ทั้งต่างคนต่างจำหน่าย และรวบรวมจำหน่ายที่กลุ่ม ยอดขายของกลุ่ม ปี 2562 ประมาณ 600,000 บาท ต่อมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้ยอดขายลดลงเหลือประมาณ 300,000 บาท เนื่องจากไม่มีการจัดงานแสดงสินค้า

(2.8) กลุ่มมีข้อได้เปรียบด้านการผลิต สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทอผ้า มีอัตลักษณ์ในลายผ้า มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย และได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน แต่ข้อจำกัด คือ สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ไม่สามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเองได้ จึงต้องซื้อเส้นไหมจากบริษัท ส่งผลให้ต้นทุนปัจจัยการผลิตสูงและไม่สามารถขอใบรับรองมาตรฐานตรานกยูงสีทองได้

(2.9) เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการทอผ้า 5 ปีขึ้นไป ได้รับการอบรมหลักสูตรการผลิตผ้าไหมตรานกยุงพระราชทานและการฟอกย้อมสีเคมีที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม/สีธรรมชาติ

(2.10) หลังเข้ารับการอบรมเกษตรกรทุกรายมีความรู้เพิ่มขึ้น โดยก่อนการอบรมมีความรู้ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.91) และหลังอบรมมีความรู้ระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.27) ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 81.82 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และส่วนที่เหลือร้อยละ 18.18 ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากรอว่างจากกิจกรรมอาชีพหลักของตนเองก่อน

(2.11) เกษตรกรทอผ้ามัดหมี่ ยกดอก และผ้าซิ่น โดยเกษตรกรร้อยละ 81.82 ได้รับรองมาตรฐาน เช่น มาตรฐานตรานกยุงสีน้ำเงิน มาตรฐานหม่อนไหม GAP ร้อยละ 9.09 อยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐานตรานกยุงสีน้ำเงิน และร้อยละ 9.09 ไม่ได้รับรองมาตรฐาน เนื่องจากประกอบอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพเสริม และไม่ค่อยมีเวลาจากอาชีพหลักของตนเอง

(3) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.24 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรการจัดอบรม วิทยากรที่ให้ความรู้ ระยะเวลาในการจัดอบรม ขั้นตอนและระยะเวลาในการขอใบรับรองมาตรฐาน ปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับ ความทันเวลาของปัจจัยการผลิตที่ได้รับ และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในภาพรวม โดยประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในภาพรวม ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.50 ส่วนประเด็นความทันเวลาของปัจจัยการผลิตที่ได้รับได้คะแนนน้อยที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.83 เนื่องจากโครงการส่งเสริมและพัฒนาหม่อนไหมหัตถกรรม ไม่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนามูลค่าสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม

ประเด็น	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในภาพรวม	4.50	มากที่สุด
2. วิทยากรที่ให้ความรู้	4.45	มากที่สุด
3. หลักสูตรการจัดอบรม	4.36	มากที่สุด
4. ระยะเวลาในการจัดอบรม	4.36	มากที่สุด
5. ปริมาณปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	4.17	มาก
6. ขั้นตอนและระยะเวลาในการตรวจใบรับรองมาตรฐาน	4.00	มาก
7. ความทันเวลาของปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	3.83	มาก
เฉลี่ย	4.24	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(4) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

(4.1) สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทอผ้ามากกว่า 5 ปี ทำให้มีอัตลักษณ์ในลายผ้าของตนเอง มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย และได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของกลุ่ม ทั้งนี้ กลุ่มมีข้อจำกัด คือ สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุจึงไม่สามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเองได้ ดังนั้นควรส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่เพื่อมาสืบสานต่อยอดการทอผ้าไหม

(4.2) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในแบรนด์ของกลุ่มซื้อ ขามคำ โดยจำหน่ายผ่านช่องทางประธานกลุ่ม เพชบุรี งานแสดงสินค้า ทั้งในจังหวัด และเมืองทองธานี กรุงเทพฯ ยอดการจำหน่ายของกลุ่ม ปี 2562 ประมาณ 600,000 บาท ต่อมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้ยอดจำหน่ายลดลงเหลือประมาณ 300,000 บาท เนื่องจากไม่มีการจัดงานแสดงสินค้า ดังนั้นเพื่อลดผลกระทบดังกล่าวกรมหม่อนไหมควรประชาสัมพันธ์และสนับสนุนเพิ่มช่องทางจำหน่ายออนไลน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม

(4.3) สมาชิกที่ทอผ้าบางรายคิดว่าการตรวจรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานมีค่าใช้จ่ายสูง และการตรวจรับรองต้องตัดผ้าไหมไปตรวจวิเคราะห์จำนวนมาก จึงไม่ยื่นขอรับรองตรานกยูงพระราชทาน ดังนั้นกรมหม่อนไหมควรประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการตรวจรับรองผ้าไหมตรานกยูงพระราชทานให้กับสมาชิกกลุ่มผู้ทอผ้าอย่างทั่วถึง

5) โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ตลาดยุคใหม่ มีกรมหม่อนไหมเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้ทราบถึงคุณค่า และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผ้าไหมไทย เพื่อนำเสนอ และเผยแพร่นวัตกรรมด้านหม่อนไหมให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ รวมถึงประชาสัมพันธ์ภารกิจของกรมหม่อนไหม การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าด้านหม่อนไหมให้ผู้บริโภคเข้าถึงผู้ผลิตให้มากขึ้นภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) งบประมาณ 3.7500 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.4684 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.49

ผลการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการจำหน่ายผ้าไหม สินค้าหม่อนไหม ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมพัฒนาชุมชน องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร งานโอท็อปไทย สู้ภัยโควิด – 19 และงานส่งความสุขปีใหม่ ส่งกำลังใจให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการผ้าไหม งานเทศกาลไทย กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน งาน Mini Thailand Week 2022 ประเทศอินโดนีเซีย งานโอกาสครบรอบ 90 ปี รัฐสภาไทย และงานภาษาศิลป์จากท้องถิ่นสู่สากล ครบตามเป้าหมาย มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหม่อนไหม คิดเป็นมูลค่า 11.1077 ล้านบาท

2.2 แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย

2.2.1 สารสำคัญ

1) วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

2) เป้าหมาย สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (ปี 2561 - 2565 ขยายตัวร้อยละ 3) และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

3) หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) งบประมาณ 1,265.9688 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1,121.4193 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.58 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.2.2 ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 123.79 ของเป้าหมาย ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ พัฒนานวัตกรรมฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับอินทรีย์ 7,316 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.49 ของเป้าหมาย 7,280 ราย ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชไร่ 5,558 แปลง คิดเป็นร้อยละ 277.90 ของเป้าหมาย 2,000 แปลง (ผ่านการรับรอง 3,900 แปลง) ตรวจโรงงานแปรรูป/คัดบรรจุ 77 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 154.00 ของเป้าหมาย 50 โรงงาน (ผ่านการรับรอง 65 โรงงาน) ตรวจสอบรับรองและตรวจติดตามมาตรฐานฟาร์ม GAP

เกษตรกรและผู้ประกอบการ 161,936 แปลง/แห่ง คิดเป็นร้อยละ 141.52 ของเป้าหมาย 114,423 แปลง/แห่ง ติดตามและอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืช GAP 30,000 ราย ครบตามเป้าหมาย ถ่ายทอดความรู้การป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องปลอดภัยให้กับเกษตรกร 6,350 ราย ครบตามเป้าหมาย (ตารางที่ 8)

สนับสนุนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน 12,710 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.08 ของเป้าหมาย 12,700 ไร่ ส่งเสริมเกษตรกรปรับปรุงดินเพื่อส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ 4,009 ราย ครบตามเป้าหมาย อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ 5,208 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.15 ของเป้าหมาย 5,200 ราย อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 1,962 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.35 ของเป้าหมาย 1,995 ราย และแนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จัดทำแผนการรวบรวมสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยของสมาชิกที่ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ปี 2564 จำนวน 26 จังหวัด ครบตามเป้าหมาย (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์	ราย	7,280	7,316	100.49
2. ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชไร่	แปลง	2,000	5,558	277.90
3. ตรวจโรงงานแปรรูป/คัดบรรจุ	โรงงาน	50	77	154.00
4. ตรวจสอบรับรองและตรวจติดตามมาตรฐานฟาร์ม GAP เกษตรกรและผู้ประกอบการ	แปลง/แห่ง	114,423	161,936	141.52
5. ติดตามและอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืช GAP	ราย	30,000	30,000	100.00
6. ถ่ายทอดความรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน	ราย	6,350	6,350	100.00
7. สนับสนุนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน	ไร่	12,700	12,710	100.08
8. ส่งเสริมเกษตรกรปรับปรุงดินเพื่อส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	ราย	4,009	4,009	100.00
9. อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	ราย	5,200	5,208	100.15
10. อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	ราย	1,995	1,962	98.35
11. แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำแผนการรวบรวมสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยของสมาชิกที่ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ปี 2564	จังหวัด	26	26	100.00
เฉลี่ย			123.79	

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร มีสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตร เป้าหมายผลผลิตได้มีคุณภาพมาตรฐานและปลอดภัยสำหรับการบริโภค หรือส่งจำหน่ายต่างประเทศ เป้าหมายเกษตรกร/ผู้ประกอบการได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตตามมาตรฐาน และแหล่งผลิต/สถานประกอบการ (แปลง/ฟาร์ม : ข้าว พืช ปศุสัตว์ และประมง) ได้รับการรับรองมาตรฐาน งบประมาณ 627.4004 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 515.7873 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.21

1.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 9)

(1) ด้านข้าว ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวและสินค้าข้าว 75,297 แปลง คิดเป็นร้อยละ 150.59 ของเป้าหมาย 50,000 แปลง ตรวจสอบและรับรองระบบ GMP โรงสีข้าว ผลิตภัณฑ์ สินค้าข้าวและเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้ 4 ราย ครบตามเป้าหมาย ตรวจสอบติดตามควบคุมกำกับสถานประกอบการธุรกิจเมล็ดพันธุ์ควบคุม/ผลิตภัณฑ์ข้าว Q 674 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 134.80 ของเป้าหมาย 500 แห่ง

(2) ด้านพืช พัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและเป็นวิทยากรด้านมาตรฐาน GAP 402 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.50 ของเป้าหมาย 400 ราย อบรมเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP และศึกษาดูงาน 15,500 ราย ครบตามเป้าหมาย สนับสนุนการจัดการและพัฒนาผลิตผลสินค้าเกษตร GAP 15,000 ราย ครบตามเป้าหมาย ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น 15,000 ราย ครบตามเป้าหมาย และร่วมประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตร (GAP พืช) 14 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

(3) ด้านประมง ตรวจสอบประเมินมาตรฐานและสุขอนามัยฟาร์ม 16,835 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 101.62 ของเป้าหมาย 16,566 แห่ง ตรวจวิเคราะห์หัตถุติบ ผลิตภัณฑ์ และแหล่งประมง 20,609 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 102.85 ของเป้าหมาย 20,037 ตัวอย่าง เฝ้าระวังโรคสัตว์น้ำในประเทศเพื่อการส่งออก และฟาร์มปลอดโรค จัดการเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์น้ำ 72,102 ตัวอย่างวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 119.67 ของเป้าหมาย 60,252 ตัวอย่างวิเคราะห์ ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบเฝ้าระวังการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำและอาหารสัตว์น้ำ 169,538 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 125.78 ของเป้าหมาย 134,794 ครั้ง ตรวจสอบประเมินสถานที่ผลิต/แหล่งแปรรูป/ห้องปฏิบัติการ 740 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 107.40 ของเป้าหมาย 689 แห่ง ตรวจสอบรับรองกุ้งมีชีวิต ส่งออกสาธารณรัฐประชาชนจีน 4,645 ตัวอย่าง ครบตามเป้าหมาย และออกหนังสือรับรอง/ใบรับรอง/หนังสืออนุญาต/ใบอนุญาต 608,682 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 109.85 ของเป้าหมาย 554,119 ฉบับ

(4) ด้านปศุสัตว์ ดำเนินการตรวจประเมินฟาร์ม/โรงงาน และร้านค้าจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ ตามเกณฑ์กำหนดให้ได้มาตรฐาน 69,503 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 145.98 ของเป้าหมาย 47,612 แห่ง ตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์กำหนด 293,420 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 103.17 ของเป้าหมาย 284,405 ตัวอย่าง ตรวจสอบประเมินสถานประกอบการด้านปศุสัตว์ตามเกณฑ์มาตรฐานฮาลาล 301 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 122.86 ของเป้าหมาย 245 แห่ง ตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานฮาลาล 702 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100.29 ของเป้าหมาย 700 แห่ง และกำกับดูแล กำหนดข้อบังคับหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน 8,874 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 106.59 ของเป้าหมาย 8,325 โรงเรียน

ตารางที่ 9 ผลการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ด้านข้าว				
1.1 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวและสินค้าข้าว	แปลง	50,000	75,297	150.59
1.2 ตรวจสอบและรับรองระบบ GMP โรงสีข้าว ผลิตภัณฑ์ สินค้าข้าวและเครื่องหมายรับรองข้าวพันธุ์แท้	ราย	4	4	100.00
1.3 ตรวจสอบติดตามควบคุมกำกับสถานประกอบการธุรกิจเมล็ดพันธุ์ควบคุม/ผลิตภัณฑ์ข้าว Q	แห่ง	500	674	134.80
2. ด้านพืช				
2.1 พัฒนาเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและเป็นวิทยากรด้านมาตรฐาน GAP	ราย	400	402	100.50
2.2 อบรมเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP	ราย	15,500	15,500	100.00
2.3 สนับสนุนการจัดการและพัฒนาผลิตผลสินค้าเกษตร GAP ในขั้นต้น	ราย	15,000	15,000	100.00
2.4 ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น	ราย	15,000	15,000	100.00
2.5 ร่วมประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตร (GAP พืช)	ครั้ง	14	14	100.00
3. ด้านประมง				
3.1 ตรวจประเมินมาตรฐานและสุขอนามัยฟาร์ม	แห่ง	16,566	16,835	101.62
3.2 ตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และแหล่งประมง	ตัวอย่าง	20,037	20,609	102.85
3.3 ฝ้าระวังโรคสัตว์น้ำในประเทศเพื่อการส่งออกและฟาร์มปลอดโรคจัดการเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์น้ำ	ตัวอย่าง วิเคราะห์	60,252	72,102	119.67
3.4 ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบฝ้าระวังการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำและอาหารสัตว์น้ำ	ครั้ง	134,794	169,538	125.78
3.5 ตรวจสอบประเมินสถานที่ผลิต/แหล่งแปรรูป/ห้องปฏิบัติการ	แห่ง	689	740	107.40
3.6 ตรวจสอบรับรองกุ้งมีชีวิตส่งออก	ตัวอย่าง	4,645	4,645	100.00
3.7 ออกหนังสือรับรอง/ใบรับรอง/หนังสืออนุญาต/ใบอนุญาต	ฉบับ	554,119	608,682	109.85

ตารางที่ 9 ผลการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
4. ด้านปศุสัตว์				
4.1 ดำเนินการตรวจประเมินฟาร์ม GAP ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์	แห่ง	47,612	69,503	145.98
4.2 ตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์กำหนด	ตัวอย่าง	284,405	293,420	103.17
4.3 ตรวจประเมินสถานประกอบการด้านปศุสัตว์ตามเกณฑ์มาตรฐานฮาลาล	แห่ง	245	301	122.86
4.4 ตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ตามเกณฑ์มาตรฐานฮาลาล	ตัวอย่าง	700	702	100.29
4.4 กำกับดูแล กำหนดข้อบังคับหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน	โรงเรียน	8,325	8,874	106.59

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่

(1) ด้านข้าว ผลจากการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว GAP Grain และระบบควบคุมภายใน ICS พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.35 โดยมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.43 และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.92

(2) ด้านพืช ผลจากการฝึกอบรมการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91 โดยมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.48 และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60

(3) ด้านไม้ผล ผลจากการฝึกอบรมการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.26 โดยมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.37 และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55

(4) ด้านปศุสัตว์ ผลจากการฝึกอบรมมาตรฐานการจัดการฟาร์มโคนม GAP พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.42 โดยมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.23 และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32

(5) ด้านประมง ผลจากการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.39 โดยมีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57

(6) สาเหตุที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนจากภาครัฐ รองลงมามีความจำเป็นต้องใช้ใบรับรองเพื่อจำหน่ายผลผลิต และมีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน รวมทั้งลูกค้ามั่นใจในคุณภาพมาตรฐานสินค้า ผลจากการอบรมเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 96.13 ได้รับการอบรม โดยมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.32 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลในการเกษตรอย่างเป็นระบบ คุณภาพผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้นจากการใช้วัตถุอันตรายลดลง คุณภาพดินและน้ำดีขึ้น และโรคระบาดในการเกษตรลดลง ในส่วนของเกษตรกรร้อยละ 3.87 ไม่ได้รับการอบรม เนื่องจากติดธุระ จึงให้คนอื่นมาอบรมแทน โดยเกษตรกรนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 67.11 และเกษตรกรที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 32.89 เนื่องจากบางครั้งต้องใช้จ่ายเงินทุนในการปรับปรุงฟาร์มค่อนข้างสูงและมีพื้นที่จำกัด และบางรายเพิ่งเริ่มจึงยังไม่มีเวลาขานาน

(7) ข้อค้นพบ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

(7.1) การเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP ต้องมีการจดบันทึกข้อมูล ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้บางรายมีปัญหาในการจดบันทึก ดังนั้นควรออกแบบบันทึกที่เข้าใจง่าย สั้น และกระชับ การพัฒนาระบบรูปแบบการบันทึกผ่านแอปพลิเคชันมือถือ โดยให้ลูกหลานเป็นผู้บันทึกข้อมูล และเกษตรกรเป็นผู้บอกรายละเอียด รวมไปถึงการคัดเลือกแต่งตั้งสมาชิกกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดทำเอกสารให้เป็นที่ปรึกษาและคอยแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม

(7.2) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบางส่วนขาดแคลนเงินทุนในการปรับปรุงโรงเรือนให้ได้ตามมาตรฐาน อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายด้านยาเวชภัณฑ์ อาหารชั้น และอาหารหยาบ ที่ปรับราคาสูงขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิต หรือสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(7.3) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP บางส่วนยังจำหน่ายในราคาตลาดทั่วไป ทำให้ประสบปัญหาราคาข้าวไม่แน่นอน เกษตรกรบางส่วนประสบปัญหาภัยแล้ง จึงควรสนับสนุนแหล่งน้ำและระบบชลประทานเข้ามาในพื้นที่ สำหรับพื้นที่แล้งซ้ำซากควรส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนหันมาปลูกพืชใช้น้ำน้อยและเป็นที่ต้องการของตลาดเพื่อการผลิตที่ยั่งยืนต่อไป

(7.4) เกษตรกรด้านประมงขาดแคลนแรงงาน ต้องจ้างแรงงานต่างด้าว และค่าจ้างแรงงานค่อนข้างสูง ซึ่งการจ้างแรงงานตามกฎหมายมีขั้นตอนยุ่งยาก ต้องใช้เวลาในการขอใบอนุญาต และหนังสือเดินทาง เมื่อแรงงานลาออกกะทันหันจึงขาดแคลนแรงงาน

(7.5) เกษตรกรด้านประมงมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ทั้งค่าอาหาร ไฟฟ้า น้ำมัน วัสดุ เวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น แต่ราคากุ้งขึ้นอยู่กับราคาตลาด ทำให้เกษตรกรมีกำไรลดลงและบางครั้งขาดทุน จึงต้องการให้ภาครัฐควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่น ค่าเวชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ วัสดุ อาหารสัตว์ เป็นต้น เพื่อช่วยลดต้นทุนของเกษตรกร และสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำระยะยาวให้กับเกษตรกรด้านประมง

(7.6) ช่องทางการจำหน่ายสินค้าประมงลดลง ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและต้นทุนสูงทำให้ผู้รับซื้อหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นมีจำนวนน้อยลง จึงต้องการให้ภาครัฐหาช่องทางการตลาดในประเทศและสนับสนุนการส่งออก

(7.7) เกษตรกรบางรายไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน GAP ได้ และบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากราคาที่ขายไม่ได้แตกต่างกับสินค้าทั่วไป ดังนั้นควรประชาสัมพันธ์ และอธิบายถึงประโยชน์ของการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP รวมถึงติดตามให้คำปรึกษาและเน้นย้ำ ให้เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนด

(7.8) ระบบการรับสมัคร การตรวจรับรองล่าช้า เกษตรกรไม่รู้สถานะการสมัคร ว่าตนเองอยู่ในขั้นตอนการขอรับรองใดแล้ว อีกทั้งพื้นที่ที่ขอการรับรองประสบภัยธรรมชาติ ผลผลิตเกิดความเสียหาย ส่งผลให้ไม่สามารถตรวจประเมินแปลงได้ตามเวลาที่กำหนด และเกษตรกรที่เคยได้รับการรับรอง GAP แล้ว ไม่สนใจต่ออายุ GAP ดังนั้นควรทำระบบยื่นการสมัครแบบออนไลน์ที่สามารถเช็คสถานะและอัปเดตเอกสารได้ เพื่อตรวจสอบว่าใบรับรองมาตรฐาน Q จะได้ประมาณวันไหน และการบังคับใช้ทางกฎหมาย โดยกำหนดว่าต้องมีใบรับรองมาตรฐาน Q ถึงจะขายได้ และควรเน้นส่งเสริมการตลาดสำหรับผู้ที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน Q

2) โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 มีกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณผลผลิตเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าของผลิตผล ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์ และเพิ่มการค้าและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ เพื่อให้มาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เป้าหมายของแผนฯ เพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 1,300,000 ไร่ และมีจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565 งบประมาณ 538.2064 ล้านบาท มีผลเบิกจ่าย 520.9649 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.80

2.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 10)

(1) ประเด็นการพัฒนาส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรมฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการพัฒนาศูนย์ต้นแบบปศุสัตว์อินทรีย์ ด้านอาหารสัตว์ 24 แห่ง และด้านพันธุ์สัตว์ 3 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย ดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร (การผลิตพืช การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปศุสัตว์ และการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ) แล้ว จำนวน 7,316 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.49 ของเป้าหมาย 7,280 ราย พัฒนาศักยภาพบุคลากร อบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ 239 ราย คิดเป็นร้อยละ 119.50 ของเป้าหมาย 200 ราย และพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานระบบการผลิต ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 1,029 ราย คิดเป็นร้อยละ 514.50 ของเป้าหมาย 200 ราย

(2) ประเด็นการพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการส่งเสริม การผลิตข้าวอินทรีย์แล้ว 847,373.70 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.78 ของเป้าหมาย 857,872 ไร่ และเบิกจ่ายเงินอุดหนุน ให้แก่เกษตรกรโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์แล้ว 16,932 ราย

(3) ประเด็นการพัฒนาตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การตรวจรับรอง แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เป้าหมาย 2,000 แปลง ดำเนินการได้ 5,558 แปลง พื้นที่ 28,585.40 ไร่ (ผ่านการรับรอง 3,900 แปลง พื้นที่ 21,144.03 ไร่) การตรวจรับรองโรงงานแปรรูป/คัดบรรจุ เป้าหมาย 50 โรงงาน ดำเนินการได้ 77 โรงงาน (ผ่านการรับรอง 65 โรงงาน) ตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 160.00 ของเป้าหมาย 40 ราย และตรวจประเมิน/รับรองระบบการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 144.82 ของเป้าหมาย 145 ราย และพัฒนาตลาดสีเขียว 10 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

ตารางที่ 10 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ประเด็นการพัฒนาส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรมฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้				
1.1 พัฒนาศูนย์ต้นแบบปศุสัตว์อินทรีย์	แห่ง	27	27	100.00
- ด้านอาหารสัตว์	แห่ง	24	24	100.00
- ด้านพันธุ์สัตว์	แห่ง	3	3	100.00
1.2 ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร	ราย	7,280	7,316	100.49
- อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (รายใหม่/รายเดิม)	ราย	5,000	5,000	100.00
- ส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์	ราย	30	30	100.00
- พัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์	ราย	350	362	103.43
- ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	700	724	103.43
- พัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุน	ราย	1,200	1,200	100.00
1.3 พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการถ่ายทอด/ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์	ราย	400	1,268	317.00
- อบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์	ราย	200	239	119.50
- พัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานระบบการผลิตตามมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์	ราย	200	1,029	514.50
2. ประเด็นการพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรกรอินทรีย์				
2.1 ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์	ไร่	857,872	847,373.70	98.78
2.2 เบิกจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์	ราย	-	16,932	-
3. ประเด็นการพัฒนาตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์				
3.1 ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืช	แปลง	2,000	5,558	277.90
- ผ่านการรับรอง	แปลง	-	3,900	195.00
3.2 ตรวจรับรองโรงงานแปรรูป/คัดบรรจุ	โรงงาน	50	77	154.00
- ผ่านการรับรอง	โรงงาน	-	65	130.00
3.3 ตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	40	64	160.00
3.4 ตรวจประเมิน/รับรองระบบการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์	ราย	145	210	144.82
3.5 พัฒนาตลาดสีเขียว	แห่ง	10	10	100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2.4 ผลการดำเนินงานจากการติดตามในพื้นที่

จากติดตามผลการดำเนินงานจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์ สิงห์บุรี อ่างทอง ชุมพร และตรัง ในช่วงเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2565 สรุปผลได้ ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.1) เพศ อายุ และการศึกษา เกษตรกรร้อยละ 61.90 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 38.10 เป็นเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 56 ปี สำหรับระดับการศึกษาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับ ประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.90 รองลงมา ร้อยละ 24.76 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ร้อยละ 15.24 จบระดับปริญญาตรี

1.2) การประกอบอาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 92.86 ทำการเกษตร เป็นอาชีพหลัก โดยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทำการเกษตรเฉลี่ย 22 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.14 ประกอบอาชีพอื่น ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานที่รับเงินเดือนประจำ รับจ้างทั่วไป รับจ้างทางการเกษตร และ ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย

1.3) การเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 56.67 เป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 47.62 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 34.76 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ และร้อยละ 31.43 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

1.4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ย 4 คนต่อครัวเรือน โดยเป็นแรงงานในครัวเรือน 3 คนต่อครัวเรือน

สำหรับปัญหาในการทำการเกษตรที่ประสบในรอบปีที่ผ่านมา เกษตรกรร้อยละ 45.71 ประสบปัญหาภัยแล้ง ร้อยละ 42.38 ประสบปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช ร้อยละ 17.62 ประสบปัญหาด้านราคา ปัจจัยการผลิต ร้อยละ 16.19 ประสบปัญหาด้านการตลาดหรือราคาผลผลิต และร้อยละ 9.52 ประสบปัญหาด้านเงินทุนในการทำการเกษตร

2) การได้รับความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แล้ว ตั้งแต่ช่วงธันวาคม 2564 ถึงมีนาคม 2565

2.1) ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 1 อย่าง โดยร้อยละ 56.66 ปลูกพืชผักสวนครัว รองลงมา ร้อยละ 13.81 ปลูกไม้ผล และร้อยละ 7.62 ปลูกข้าว ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 53.81 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ และร้อยละ 37.62 มีประสบการณ์ในการปรับลดการใช้สารเคมี ซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มทำมาแล้วประมาณ 1 – 5 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 8.57 ยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน

2.2) ด้านการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 83.81 เข้าร่วมกลุ่มที่มีกิจกรรมพัฒนาการผลิต การอบรมศึกษาดูงานตามที่มีโครงการเข้าไปส่งเสริม และกลุ่มเกษตรกรมีความสนใจ ร้อยละ 52.84 เข้าร่วมในการรวบรวมผลผลิตให้กับกลุ่ม เพื่อนำไปจำหน่ายหรือนำไปแปรรูปต่อ และร้อยละ 27.27 เข้าร่วมแปรรูปผลผลิต และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น แปรรูปพืชผัก คัดบรรจุ/จำหน่ายผักสวนครัว แปรรูป/จำหน่ายข้าวสาร ทั้งนี้ กลุ่มที่เกษตรกรเข้าร่วมมีสมาชิก ประมาณ 30 คน โดยเกษตรกรได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มมาแล้ว 1 - 3 ปี ซึ่งสถานภาพการดำเนินงานของกลุ่มในปี 2565 ร้อยละ 95.45 ยังคงดำเนินงานอยู่

2.3) ด้านการได้รับการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น เกษตรกรร้อยละ 65.22 ผ่านการตรวจประเมินแปลงเกษตรในเบื้องต้นแล้ว ร้อยละ 25.36 ยังไม่ทราบผลหรืออยู่ระหว่างรอผลประเมิน และร้อยละ 9.42 ไม่ผ่านการตรวจประเมิน เนื่องจากประสบปัญหาไม่มีแนวกันชน พื้นที่ข้างเคียงใช้สารเคมี และแหล่งน้ำสำหรับการทำการเกษตรไม่เหมาะสม

2.4) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(1) การรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 77.14 รู้จักและจดจำตราสัญลักษณ์เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือเกษตรอินทรีย์ได้ในจำนวนนี้ร้อยละ 63.81 รู้จักมาตรฐาน GAP รองลงมา ร้อยละ 51.90 รู้จักมาตรฐาน Organic Thailand ร้อยละ 39.05 รู้จักระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) และร้อยละ 15.24 รู้จักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (มกท.)

(2) การได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานเกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐาน เกษตรกรร้อยละ 89.52 ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงาน ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 84.76 เห็นว่าหากทำการเกษตรอินทรีย์สำหรับการค้าที่มีตลาดเฉพาะจำเป็นต้องขอรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้บริโภค และร้อยละ 15.24 เห็นว่าไม่จำเป็นต้องขอการรับรองเนื่องจากผลิตไว้เพื่อบริโภคเอง รวมทั้งบางส่วนเห็นว่าขั้นตอนการขอรับรองยุ่งยาก

2.5) ด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 52.56 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มาก่อนแล้วจากการได้รับการอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา โดยภายหลังเข้ารับการอบรม เกษตรกรร้อยละ 98.89 ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในเรื่องของหลักเกณฑ์การตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 84.63 ได้นำความรู้เกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงเกษตร การเพาะปลูกพืชแบบอินทรีย์ และการปรับปรุงบำรุงดินมาใช้ประโยชน์แล้ว

2.6) ด้านแนวโน้มของเกษตรกรที่จะทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 94.29 ยังคงต้องการทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป ทั้งนี้ เหตุผลหลักของเกษตรกรที่ยังคงทำเกษตรอินทรีย์ คือ ร้อยละ 90.95 มีผลดีต่อสุขภาพของตนเองและผู้บริโภค ร้อยละ 44.76 ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตลงได้ และร้อยละ 24.76 สามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงขึ้น ส่วนที่เหลือร้อยละ 5.71 เห็นว่าไม่สามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม และยังคงต้องใช้สารเคมีในการทำการเกษตรอยู่

2.7) ด้านความพึงพอใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการระดับมากที่สุดที่ค่าคะแนน 4.31 โดยมีความพึงพอใจต่อการได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ที่ค่าคะแนน 4.46 มีความพึงพอใจต่อการให้คำแนะนำ ติดตาม และการให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ ที่ค่าคะแนน 4.43 และมีความพึงพอใจต่อการชี้แจงโครงการ ที่ค่าคะแนน 4.43

3) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

3.1) เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์และมีการรวมกลุ่มกันผลิตเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต้องการได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูปผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตที่ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว

3.2) เกษตรกรมีความต้องการให้ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมในลักษณะหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ จัดเป็นโซนนิ่งหรือแปลงใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่กันชนและเน้นการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบกลุ่ม

3.3) ควรมีการเชื่อมโยงตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกรที่มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว รวมทั้งการจัดตลาดเฉพาะในระดับพื้นที่เพื่อรองรับกลุ่มเกษตรกรที่กำลังเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ด้วย

3.4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ประสบปัญหาภัยแล้ง โรค และแมลงศัตรูพืช จึงควรมีการสนับสนุนเรื่องการจัดการแหล่งน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร และการให้ความรู้เรื่องการจัดการปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชในรูปแบบชีวภาพเพิ่มเติม

3.5) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในไร่นามาใช้เป็นปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยหมัก สารชีวภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) โครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถวางแผนและดำเนินการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่และที่จะเข้าสู่การรับรองมาตรฐานด้านความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ เช่น เกษตรปลอดภัย GAP เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น รวมทั้งพัฒนาต้นแบบระบบสำรวจ การติดตามสถานการณ์ เพื่อเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืช และสนับสนุนการควบคุมพืชด้วยวิธีผสมผสานในพื้นที่เสี่ยงสูงเพื่อควบคุมการระบาดของศัตรูพืช เป้าหมายเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรรูปแบบแปลงใหญ่ หรือเกษตรกรที่จะเข้าสู่การรับรองมาตรฐานด้านความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ หรือพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมาก 6,350 ราย ในพื้นที่ 77 จังหวัด งบประมาณ 28.4170 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 27.8128 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.87

3.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 11)

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนและจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานในพื้นที่ 12,710 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.08 ของเป้าหมาย 12,700 ไร่ สำรวจประชากรแมลงวันผลไม้ และสนับสนุนการควบคุมประชากรแมลงวันผลไม้ในพื้นที่ 30,000 ไร่ ครบตามเป้าหมาย รวมทั้งอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร 6,350 ราย ครบตามเป้าหมาย

(2) พัฒนาระบบการสำรวจติดตามสถานการณ์เพื่อการเฝ้าระวังศัตรูพืชอย่างเป็นระบบ เป้าหมาย 18 แปลง ดำเนินการจัดทำแปลงต้นแบบฯ และเก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ครบตามเป้าหมาย

(3) ผลิตปัจจัยควบคุมศัตรูพืชและสนับสนุนให้กับพื้นที่เกิดการระบาดของศัตรูพืชอุบัติใหม่ อาทิ หัวเชื้อจุลินทรีย์ จุลินทรีย์พร้อมใช้ แมลงศัตรูพืชธรรมชาติ แมลงวันผลไม้เป็นหมันสายพันธุ์ Genetic Sexing Strain สารสกัดธรรมชาติ เป็นต้น สามารถดำเนินการผลิตได้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ แมลงศัตรูพืชธรรมชาติ 3.17 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 150.13 และแมลงวันผลไม้เป็นหมันสายพันธุ์ Genetic Sexing Strain 61.73 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 123.45 สารสกัดธรรมชาติ 2,492 ลิตร คิดเป็นร้อยละ 138.44 แตนเบียนแมลงดำหนามมะพร้าว 60,154 ม้มี่ คิดเป็นร้อยละ 150.39 จุลินทรีย์พร้อมใช้ควบคุมศัตรูพืช 58,066 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 116.13 สำหรับหัวเชื้อจุลินทรีย์ และเชื้อไวรัสเอ็นพีวี ผลิตได้ตามเป้าหมาย

(4) ประเมินผลสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในผลผลิตของเกษตรกร จัดหาชุดตรวจวิเคราะห์สารตกค้างในผลผลิตการเกษตรครบ 276 ชุด สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง 6,350 ตัวอย่าง และประเมินคุณภาพชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ผลิตโดยศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านอารักขาพืช (ศทอ.) 9 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย

(5) เพิ่มศักยภาพการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านอารักขาพืช ดำเนินการศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพในสภาพพื้นที่และเหมาะสมกับการปฏิบัติของเกษตรกร (Appropriate Technology) 5 เรื่อง ครบตามเป้าหมาย และจัดทำสื่อสนับสนุนความรู้และการให้บริการด้านอารักขาพืชแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ครบตามเป้าหมาย

ตารางที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนและจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน				
1.1 ถ่ายทอดความรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	ราย	6,350	6,350	100.00
1.2 สนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน	ไร่	12,700	12,710	100.08
1.3 สำรวจประเมินประชากรแมลงวันผลไม้	ไร่	30,000	30,000	100.00
1.4 สนับสนุนการควบคุมประชากรแมลงวันผลไม้	ไร่	30,000	30,000	100.00
2. พัฒนาต้นแบบการสำรวจติดตามสถานการณ์เพื่อเฝ้าระวังศัตรูพืชอย่างเป็นระบบ				
2.1 จัดทำแปลงต้นแบบการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	แปลง	18	18	100.00
2.2 เก็บข้อมูลแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์ศัตรูพืช	แปลง	18	18	100.00
3. ผลิตปัจจัยควบคุมศัตรูพืชและสนับสนุนให้กับพื้นที่เกิดการระบาดและศัตรูพืชอุบัติใหม่				
3.1 หัวเชื้อจุลินทรีย์ขยายให้เกษตรกร	ขวด	6,350	6,350	100.00
3.2 จุลินทรีย์พร้อมใช้ควบคุมศัตรูพืช	กิโลกรัม	50,000	58,066	116.13
3.3 แมลงศัตรูพืชธรรมชาติ	ตัว	2,109,200	3,166,480	150.13
3.4 แตนเบียนแมลงดำหนามมะพร้าว	มันมี	40,000	60,154	150.39
3.5 เชื้อไวรัสเอ็นพีวีควบคุมศัตรูพืช	ลิตร	150	150	100.00
3.6 ผลิตแมลงวันผลไม้เป็นหมัน	ตัว	50,000,000	61,725,374	123.45
สายพันธุ์ Genetic Sexing Strain				
3.7 สารสกัดธรรมชาติ	ลิตร	1,800	2,492	138.44
4. ประเมินผลสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในผลผลิตของเกษตรกร				
4.1 จัดหาชุดตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง	ชุด	276	276	100.00
ในผลผลิตการเกษตร				
4.2 สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์สารตกค้าง	ตัวอย่าง	6,350	6,350	100.00
4.3 ประเมินคุณภาพชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชที่ผลิตโดย ศทอ.	ครั้ง	9	9	100.00

ตารางที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
5. เพิ่มศักยภาพการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านอารักขาพืช				
5.1 ศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช	เรื่อง	5	5	100.00
5.2 จัดทำสื่อสนับสนุนความรู้และการให้บริการด้านอารักขาพืช	ชนิด	3	3	100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2) ผลการติดตามในพื้นที่

จากการติดตามการดำเนินงานระดับพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา ปราจีนบุรี แพร่ สุรินทร์ ตรัง พังงา และสุราษฎร์ธานี สรุปผลได้ ดังนี้

(1) ระดับความรู้ความเข้าใจ หลังเข้ารับการอบรมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย เกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสานเพิ่มขึ้นจากระดับน้อย (ค่าคะแนน 2.38) เป็นระดับมาก (ค่าคะแนน 4.03) สำหรับการใส่สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.92) เป็นระดับมากที่สุด (ค่าคะแนน 4.23)

(2) การสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืช พบว่า มีการสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ อุปกรณ์ผลิตขยายชีวภัณฑ์ (ข้าวสาร ถูร่อนใส่ ยางรัด แอลกอฮอล์ ตะเกียง ถังพลาสติกมีฝา กากน้ำตาล ปั้นเป่าอากาศ ฯลฯ) อุปกรณ์ดักจับแมลง (สวิงโฉบแมลง เมธิลยูจินอล แผ่นฟิวเจอร์บอร์ดสีเหลือง กาวเหนียว ดักแมลงชนิดน้ำ ฯลฯ) จุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย เชื้อราเมธาไรเซียม ไล่เดือนฝอย เชื้อแบคทีเรีย บาซิลลัส ซับทีลีส) สารสกัดธรรมชาติ (สารสะเดา และตะไคร้หอม) อื่น ๆ เช่น กระดาษห่อผลไม้ อุปกรณ์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น โดยเกษตรกรเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนตรงตามความต้องการในระดับมากที่สุด (ค่าคะแนน 4.50) และมีความเพียงพอในระดับมาก (ค่าคะแนน 3.98)

(3) การนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติแล้ว โดยร้อยละ 85.48 เป็นเรื่องการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย รองลงมาร้อยละ 83.75 การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ร้อยละ 80.39 การวินิจฉัยอาการผิดปกติของพืชที่สำคัญและพบประจำในพื้นที่ และร้อยละ 80.33 วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช สำหรับเรื่องที่น่าไปใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย คือ การผลิตขยายปัจจัยควบคุมศัตรูพืช เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย มีฝนตกชุก ไม่สามารถใช้สารชีวภัณฑ์ได้ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงเตรียมผลิตขยายเพื่อใช้ในฤดูการผลิตถัดไป

(4) การลดค่าใช้จ่าย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.80 สามารถลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้ จากเดิม 726.58 บาทต่อไร่ ในปีเพาะปลูก 2564/2565 เป็น 364.43 บาทต่อไร่ ในปีเพาะปลูก 2565/2566 หรือลดลงเฉลี่ย 362.15 บาทต่อไร่

(5) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ในประเด็นการชี้แจง การประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานจากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่ งบประมาณ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินการวางแผนและจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน การผลิตและสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืช การติดตาม กำกับดูแล และการประเมินผล พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 ส่วนเกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อประเด็นการชี้แจง

การประสานงาน และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของเจ้าหน้าที่ ความเหมาะสมของหลักสูตร ความเหมาะสมของรูปแบบ สถานที่ สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากร การสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืช และการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40

(6) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

(6.1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรม และการดำเนินงานโครงการ บางพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง และกลุ่มเป้าหมายบางรายติดเชื้อ COVID - 19 ทำให้ต้องชะลอหรือเลื่อนการจัดกิจกรรมออกไป ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า หน่วยงานควรพิจารณาปรับรูปแบบการจัดอบรม โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

(6.2) การบริหารงานโครงการ มีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติหน้าที่แทนต้องศึกษาข้อมูล และทำความเข้าใจรายละเอียดโครงการใหม่ ดังนั้นควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถนำไปศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

(6.3) การอบรมถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตร และการเรียนรู้ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรจัดแบ่งกลุ่มระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่กับเกษตรกรผู้สูงอายุ เพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ สื่อออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำกลับมาศึกษาทำความเข้าใจด้วยตัวเองในภายหลัง นอกจากนี้เกษตรกรมีความต้องการให้หน่วยงานจัดอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดความตื่นตัวในการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรระยะต่อไป ควรพิจารณาจากความต้องการและความสนใจของเกษตรกรในพื้นที่ประกอบด้วย

(6.4) การสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืช หัวเชื้อจุลินทรีย์สำหรับผลิตขยายสารชีวภัณฑ์บางชนิดหาซื้อยาก เช่น เชื้อแบคทีเรีย บาซิลลัส ซับทีลีส ส่งผลให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะนำไปผลิตขยาย และรอรับการสนับสนุนสารชีวภัณฑ์พร้อมใช้จากเจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เกษตรกรมีความต้องการให้มีการสนับสนุนปัจจัยควบคุมศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยงานควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ หรือให้ข้อมูลแหล่งจำหน่ายราคาถูกแก่เกษตรกร

(6.5) การตรวจวิเคราะห์สารตกค้างในผลผลิต ช่วงเวลาไม่สอดคล้องกับฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น ผลผลิตข้าวในจังหวัดนครราชสีมา ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรปรับแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับฤดูการผลิตของพืชแต่ละชนิด

(6.6) การติดตามให้คำแนะนำ เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่มีการติดตามและให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะหลังจากการอบรม รวมทั้งการศึกษาดูงานแปลงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มีกรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวก กำกับ ดูแล และติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเดิม จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2562 เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ของแนวทฤษฎีใหม่ และเกิดความยั่งยืนได้ต่อไป เป้าหมายเกษตรกร 61,631 ราย งบประมาณ 65.2224 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 50.3704 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.23

4.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 12)

(1) กรมการข้าว ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านข้าว และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านข้าว 3,646 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.44 ของเป้าหมาย และสร้างกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร 167 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย งบประมาณที่ได้รับจัดสรร 2.4430 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 0.8461 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 34.63 เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณ และรับทราบกลุ่มเป้าหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ล่าช้า ส่งผลให้ การดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

(2) กรมปศุสัตว์ พัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์ตามเกษตรทฤษฎีใหม่ 38,113 ราย คิดเป็น ร้อยละ 103.85 ของเป้าหมาย และการติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร 38,928 ราย คิดเป็น ร้อยละ 106.07 ของเป้าหมาย งบประมาณที่ได้รับจัดสรร 28.0242 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 21.6511 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.26

(3) กรมประมง ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านการประมง โดยการคัดเลือก เกษตรกร 8,700 ราย เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้พัฒนาเกษตรกร และสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ได้แก่ พันธุ์สัตว์น้ำ และอาหารสัตว์น้ำ และติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกร 8,700 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย และสนับสนุนจุดเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ 390 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย งบประมาณที่ได้รับจัดสรร 19.4192 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 13.6818 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70.46

(4) กรมหม่อนไหม เกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้านทฤษฎีใหม่ 855 ราย คิดเป็น ร้อยละ 427.50 ของเป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร โดยจัดทำจุดเรียนรู้ด้านหม่อนไหมตามแนวเกษตร ทฤษฎีใหม่ 10 จุด และการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านหม่อนไหม โดยดำเนินการพัฒนาจุดเรียนรู้ ด้านหม่อนไหม 40 จุด คิดเป็นร้อยละ 93.02 เนื่องจากเกษตรกรประสงค์ชะลอกิจกรรมด้านหม่อนไหม จำนวน 2 จุด และมีน้ำท่วมซึ่งจึงไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 1 จุด เกษตรกรได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 366 ราย และสนับสนุนหม่อนพันธุ์ดีช้างสูง 52,860 ถูง งบประมาณที่ได้รับจัดสรร 2.1920 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1.6839 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 76.82

(5) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ การอบรมพัฒนาครูบัญชี 140 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแก่เกษตรกร 5,208 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.15 ของเป้าหมาย การกำกับแนะนำการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแก่เกษตรกร 3,680 ราย คิดเป็นร้อยละ 101.10 ของเป้าหมาย เบิกจ่ายแล้ว 3.0990 ล้านบาท เป็นไปตามเป้าหมาย

(6) กรมพัฒนาที่ดิน มีการสนับสนุนงานพัฒนาที่ดินแก่เกษตรกรโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ 4,009 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย งบประมาณที่ได้รับจัดสรร 10.0450 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 9.4085 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 93.66

ตารางที่ 12 ผลการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. กรมการข้าว				
1.1 ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านข้าว	ราย	6,822	3,646	53.44
1.2 การสร้างกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร	กลุ่ม	167	167	100.00
1.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านข้าว	ราย	6,822	3,646	53.44
2. กรมปศุสัตว์				
2.1 การพัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์	ราย	36,700	38,113	103.85
2.2 การติดตามผลการดำเนินงาน ของเกษตรกร	ราย	36,700	38,928	106.07
3. กรมประมง				
3.1 คัดเลือกเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ด้านการประมง	ราย	8,700	8,700	100.00
3.2 ส่งเสริมองค์ความรู้พัฒนาเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ด้านการประมง	ราย	8,700	8,700	100.00
3.3 สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	8,700	8,700	100.00
3.4 ติดตามและให้คำแนะนำ	ราย	8,700	8,700	100.00
3.5 การสนับสนุนจุดเรียนรู้เกษตรกร ทฤษฎีใหม่	แห่ง	390	390	100.00
4. กรมหม่อนไหม				
4.1 เกษตรกรได้รับการส่งเสริมด้าน ทฤษฎีใหม่	ราย	200	855	427.50
4.2 การจัดทำจุดเรียนรู้ด้านหม่อนไหม ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่	จุด	10	10	100.00
4.3 พัฒนาจุดเรียนรู้ด้านหม่อนไหม ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่	จุด	43	40	93.02
4.4 เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน ปัจจัยการผลิต	ราย	-	366	-
4.5 สนับสนุนหม่อนพันธุ์ดีชำถุง	ถุง	-	52,860	-
5. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์				
5.1 การอบรมพัฒนาครูบัญชี	ราย	140	140	100.00
5.2 อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุน ประกอบอาชีพแก่เกษตรกร	ราย	5,200	5,208	100.15
5.3 กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี ต้นทุนประกอบอาชีพแก่เกษตรกร	ราย	3,640	3,680	101.10
5.4 ติดตามการจัดทำบัญชีต้นทุน ประกอบอาชีพแก่เกษตรกร	ราย	3,640	3,678	101.04

ตารางที่ 12 ผลการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
5.5 ติดตามประเมินผลโครงการ	ราย	416	419	100.72
6. กรมพัฒนาที่ดิน				
6.1 สนับสนุนงานพัฒนาที่ดินแก่ เกษตรกรโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่ม เกษตรทฤษฎีใหม่	ราย	4,009	4,009	100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.2) ผลการติดตามในพื้นที่

(1) ด้านการนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในพื้นที่ เกษตรกรร้อยละ 91.89 นำความรู้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 29.19 นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด และร้อยละ 62.70 นำมาใช้บางส่วน โดยมีการประยุกต์ใช้เพียงบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเอง และที่เหลือร้อยละ 8.11 ไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเวลา และขาดอุปกรณ์ในการทำ

(2) ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากการเข้าร่วมโครงการ ปี 2564 เกษตรกรร้อยละ 82.52 ได้รับปัจจัยการผลิตด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 โดยเห็นว่าปัจจัยการผลิตตรงตามความต้องการ ช่วงเวลาแจกปัจจัยการผลิตมีความเหมาะสม และปัจจัยการผลิตที่แจกมีคุณภาพ ในส่วนปริมาณที่ได้รับเกษตรกรบางส่วนเห็นว่าพันธุ์ปลาและอาหารปลาที่ได้รับยังไม่เพียงพอ

(3) สัดส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ประกอบด้วย แหล่งน้ำ: ปลูกข้าว: ปลูกพืช: ที่อยู่อาศัย และเลี้ยงสัตว์ พบว่า เกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามสัดส่วน จาก 9.79: 51.60: 31.24: 7.37 เป็น 10.97: 40.13: 43.79: 5.11 โดยเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตร การบริโภคและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

(4) การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกร ดำเนินการตามแผนการผลิตโดยทำกิจกรรมตามแผนการผลิตในแปลงขั้นที่ 3 คือ ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งปัน และมีรายได้เสริมมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมาได้ระยะหนึ่งมีการดำเนินการผลิตตามแผนการผลิต โดยเกษตรกรทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนทำให้พอกิน มีการเก็บไว้ทำพันธุ์ แจกจ่ายแบ่งปัน และนำผลผลิตส่วนที่เหลือมาจำหน่าย

(5) ด้านเศรษฐกิจครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 10,926.26 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยมีอาหารบริโภคในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 992.52 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และสามารถลดต้นทุนการผลิต 3,234.27 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง อาทิ มูลสัตว์ วัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีจากการใช้สมุนไพร การใช้พันธุ์ของตนเอง และการผลิตอาหารสัตว์ไว้ใช้เองแทนการซื้อจากภายนอก

(6) ด้านความยั่งยืนของโครงการ เกษตรกรร้อยละ 44.00 มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยรวมกลุ่มเพื่อเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลผลิต และสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ การขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบได้ร้อยละ 40.40 ส่วนการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรร้อยละ 33.65 จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ครบ 4 ส่วนตามองค์ประกอบ และร้อยละ 66.35 จะทำในรูปแบบเกษตรผสมผสาน

(7) ด้านความพึงพอใจ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.47 โดยพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานการส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.3) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) หน่วยงานขาดการบูรณาการในพื้นที่ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ โดยขับเคลื่อนโครงการผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command: SC)

(2) การกำหนดเป้าหมายและการคัดเลือกเกษตรกรเป็นจุดเรียนรู้ ควรให้หน่วยงานในระดับพื้นที่พิจารณาและคัดเลือกเกษตรกรตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ และปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไปได้

(3) หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการบางหน่วยงานไม่ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ อาทิ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ทำให้การดำเนินงานโครงการไม่ครบทุกกิจกรรม อีกทั้งหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ดังนั้นควรจัดสรรงบประมาณให้ครบทุกหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการ โดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและทันเวลา

(4) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน ในฐานะหน่วยงานหลัก ควรจัดทำแผนบูรณาการโครงการระยะ 5 ปี และกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนโครงการในระยะต่อไป และควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลของโครงการให้เป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.4) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

(1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการยังคงประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในการผลิตทางการเกษตร ในฤดูแล้ง จึงต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนแหล่งน้ำทางการเกษตร อาทิ สระน้ำ บ่อบาดาล ขุดลอกสระเดิม เพื่อให้มีน้ำใช้เพียงพอในการทำเกษตร และควรให้ความรู้ในการบริหารจัดการน้ำ

(2) ภาครัฐควรส่งเสริมองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายทางการเกษตรเพิ่มขึ้นจากค่าปุ๋ยและยา และควรสนับสนุนให้ตรงตามความเหมาะสมของพื้นที่ในการทำเกษตร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดปัจจัยการผลิต

(3) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการทำบัญชีครัวเรือนในสัดส่วนน้อย และยังขาดความต่อเนื่องในการทำบัญชี ดังนั้นกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ควรอบรม แนะนำการจัดทำบัญชีให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และให้เกษตรกรเห็นถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชี

(4) เกษตรกรในบางพื้นที่ยังไม่มีกิจกรรมรวมกลุ่มการเกษตรเนื่องจากมีทัศนคติการรวมกลุ่มไม่ตรงกัน ต่างคนต่างทำเป็นส่วนใหญ่ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงควรสนับสนุนการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และควรมีการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรค

(5) ลักษณะการทำเกษตรของเกษตรกร ร้อยละ 44.86 ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการทำเกษตร ภาครัฐควรเร่งส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรปลอดภัย และลดการใช้สารเคมี เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น

5) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อใช้รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสานเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของเกษตรกรในการดำรงชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้จากการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งลดการใช้สารเคมี เป้าหมาย สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิก จำนวน 145 แห่ง จำนวน 1,995 ราย งบประมาณ 3.7554 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.5700 ล้านบาท ร้อยละ 95.06

5.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 13)

(1) แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิก สนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 142 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.93 ของเป้าหมาย 145 แห่ง พื้นที่ 9,810 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.35 ของเป้าหมาย 9,975 ไร่

(2) อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 1,962 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.35 ของเป้าหมาย 1,995 ราย

ตารางที่ 13 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิก สนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	แห่ง ราย ไร่	145 1,995 9,975	142 1,962 9,810	97.93 98.35 98.35
2. อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	ราย	1,995	1,962	98.35

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.2) ผลการติดตามในพื้นที่

(1) ระดับความรู้ความเข้าใจ สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.27

(2) การนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตรการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเกษตรกรร้อยละ 95.24 นำไปปฏิบัติแล้ว และร้อยละ 4.76 ไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเวลา มีภาระงานในแปลงเกษตรที่ค่อนข้างมาก และที่ทำกินมีค่อนข้างน้อย

(3) การเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมในแปลงเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.91 มีกิจกรรมด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง ในแปลงเกษตรที่เกี่ยวคู่กัน เกิดการใช้พื้นที่ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ผลทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.43 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา ตามแบบผสมผสาน 16,382.02 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เกษตรกรร้อยละ 60.67 สามารถลดรายจ่ายจากการนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนจากเดิม 4,591.02 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 40.45 สามารถลดต้นทุนจากการผลิตอาหารสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ มาใช้เองจากเดิม 4,107.31 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

(5) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.57 มีความพึงพอใจต่อวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.49 มีความพึงพอใจต่อสถานที่จัดอบรมในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.72 มีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.70 และมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.72

5.3) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

(1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต โครงการไม่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร จึงควรมีการสนับสนุนปัจจัยผลิตหรือสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืชเพิ่มเติม

(2) ควรมีการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรมีกิจกรรมการศึกษาดูงานจากแปลงเกษตรกรต้นแบบหลังจากการอบรม

(3) การจำหน่ายสินค้าเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของโครงการนำผลผลิตมาจำหน่ายเองในชุมชน แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนที่มีความต้องการตลาดและการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับการสร้างมาตรฐานและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร

6) โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลอดภัยในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการสร้างระบบรับรองมาตรฐาน การสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าปลอดภัย และเพื่อส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรปลอดภัยร่วมกับสมาชิกสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีความรู้ในการผลิตผักและผลไม้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน GAP ตามหลักวิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและได้มาตรฐานตามที่ต้องการของตลาดเป้าหมายสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักและผลไม้ จำนวน 20 แห่ง งบประมาณ 2.9672 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 2.9139 ล้านบาท ร้อยละ 98.20

6.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 14)

(1) อบรมให้ความรู้ด้านการสร้างระบบรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัย จำนวน 54 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 270.00 ของเป้าหมาย 20 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่ 26 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 173.33 ของเป้าหมาย 15 จังหวัด และเกษตรกร 996 ราย คิดเป็นร้อยละ 199.20 ของเป้าหมาย 500 ราย

(2) แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำฐานข้อมูลด้านสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยร่วมกับสมาชิกที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP ในปี 2564 จำนวน 54 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่ 26 จังหวัด และเกษตรกร 966 ราย ครบตามเป้าหมาย

(3) แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำแผนการรวบรวมสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยของสมาชิกที่ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ในปี 2564 จำนวน 54 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่ 26 จังหวัด ครบตามเป้าหมาย

(4) แนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้ความรู้สมาชิกทำการผลิตสินค้าผักและผลไม้ให้ได้มาตรฐาน GAP โดยจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรปลอดภัยร่วมกับสมาชิกที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานในปี 2565 จำนวน 50 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่ 22 จังหวัด และเกษตรกร 1,200 ราย ครบตามเป้าหมาย

ตารางที่ 14 ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. อบรมให้ความรู้ด้านการสร้างระบบรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัย	สหกรณ์/กลุ่มจังหวัด ราย	20 15 500	54 26 996	270.00 173.33 199.20
2. แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำฐานข้อมูลด้านสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยร่วมกับสมาชิกที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP ในปี 2564	สหกรณ์/กลุ่มจังหวัด ราย	54 26 966	54 26 966	100.00 100.00 100.00
3. แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำแผนการรวบรวมสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยของสมาชิกที่ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ปี 2564	สหกรณ์/กลุ่มจังหวัด	54 26	54 26	100.00 100.00
4. แนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้ความรู้สมาชิกทำการผลิตสินค้าผักและผลไม้ให้ได้มาตรฐาน GAP โดยจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรปลอดภัยร่วมกับสมาชิกที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานในปี 2565	สหกรณ์/กลุ่มจังหวัด ราย	50 22 1,200	50 22 1200	100.00 100.00 100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.3 แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ

2.3.1 สาระสำคัญ

1) **วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งครอบคลุมการทำเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกษตรชีวภาพ ปลอดภัยสารพิษ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์พันธุ์พันธุ์และผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

2) **เป้าหมาย** สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (ปี 2561 - 2565 ขยายตัวร้อยละ 3)

3) **หน่วยงานดำเนินการ** กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมประมง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) **งบประมาณ** 38.6516 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 31.1109 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 80.49 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.3.2 ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 92.41 ของเป้าหมาย โดยมีกิจกรรมสำคัญที่มีการดำเนินการแล้ว ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค ด้านการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.86 ของเป้าหมาย พัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกรบริหารจัดการการผลิตพืชสมุนไพรตามคุณภาพมาตรฐาน GAP 1,110 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย และจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร 13 จุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 ของเป้าหมาย

กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน ถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยีสำหรับการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร 7 เรื่อง ครอบคลุมเป้าหมาย การอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร/บุคคลทั่วไป/นักวิชาการ 684 ราย คิดเป็นร้อยละ 192.68 ของเป้าหมาย กระจายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพร 13,500 ต้น 17.90 กิโลกรัม และ 25,500 หัว คิดเป็นร้อยละ 127.82 ของเป้าหมาย และมีโรงแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP 3 โรงงาน ครอบคลุมเป้าหมาย

กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน มีการจัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรและแผนการผลิตตามความต้องการตลาด 32 จังหวัด ครอบคลุมเป้าหมาย ก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน 40 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย และจัดฝึกอบรม 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำ 151 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.67 ของเป้าหมาย หลักสูตรการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรและมาตรฐานสินค้า 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 106.67 และหลักสูตรการส่งเสริมด้านการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 105.33

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ พัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ด้านแมลงเศรษฐกิจ 100 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาแมลงเศรษฐกิจ 640 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย ถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ 620 ราย คิดเป็นร้อยละ 103.33 ของเป้าหมาย จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการผลิตแมลงเศรษฐกิจ 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย จัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย และสัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดแมลงเศรษฐกิจ 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

การผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย 14 ชนิดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 107.69 ของเป้าหมาย โดยผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย 1,350,113 ตัว คิดเป็นร้อยละ 100.83 ของเป้าหมาย ผลิตและสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร 1,207,400 ตัว คิดเป็นร้อยละ 100.02 ของเป้าหมาย ตรวจโรคสำคัญในสัตว์น้ำ 108 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 108.00 ของเป้าหมาย เก็บรักษาเชื้อพันธุ์สัตว์น้ำ 6 ชนิดพันธุ์ ครอบคลุมเป้าหมาย และพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและเกษตรกร 140 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

การศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก ดำเนินการจัดทำเค้าโครงการวิจัย/เสนอเค้าโครงการวิจัย จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูล จัดสัมมนาเพื่อนำเสนอผลการศึกษาและจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลแล้ว ครอบคลุมเป้าหมาย และดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่รายงานผลการศึกษาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 50.00 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร				
1.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคด้านการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร	ราย	70	65	92.86
1.2 พัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกร	ราย	1,110	1,110	100.00
1.3 จัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร	จุด	16	13	81.25
1.4 จัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร	ครั้ง	1	0	0.00
2. โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์ (กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน)				
2.1 องค์กรความรู้/เทคโนโลยีสำหรับการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร	เรื่อง	7	7	100
2.2 การอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร/บุคคลทั่วไป/นักวิชาการ	ราย	355	684	192.68
2.3 กระจายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพร	ต้น/กิโลกรัม/หัว ต้น กิโลกรัม หัว	30,526	39,017.90 13,500 17.90 25,500	127.82
2.4 โรงแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP	โรงงาน	3	3	100.00
3. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด (กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน)				
3.1 จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรและแผนการผลิตตามความต้องการตลาด	จังหวัด	32	32	100.00
3.2 ก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน	แห่ง	40	40	100.00
3.3 การฝึกอบรม				
3.3.1 หลักสูตรการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำ	ราย	150	151	100.67
3.3.2 หลักสูตรการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรและมาตรฐานสินค้า	ราย	150	160	106.67
3.3.3 หลักสูตรการส่งเสริมด้านการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร	ราย	150	158	105.33

ตารางที่ 15 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
4. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ				
4.1. พัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ	ราย	100	100	100.00
4.2 จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาแมลงเศรษฐกิจ	ราย	640	640	100.00
4.3 ถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ	ราย	600	620	103.33
4.4 สนับสนุนการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าการผลิตแมลงเศรษฐกิจ	ศูนย์	5	5	100.00
4.5 สนับสนุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์	ศูนย์	5	5	100.00
4.6 สัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดแมลงเศรษฐกิจ	ครั้ง	1	1	100.00
4.7 ติดตามและประเมินสถานการณ์การผลิตการตลาดแมลงเศรษฐกิจ	ครั้ง	1	0	0.00
5. โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี				
5.1 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย	ชนิดพันธุ์	13	14	107.69
5.2 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย	ตัว	1,339,000	1,350,113	100.83
5.3 ผลิตและสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร	ตัว	1,207,200	1,207,400	100.02
5.4 ตรวจโรคสำคัญในสัตว์น้ำ	ตัวอย่าง	100	108	108.00
5.5 เก็บรักษาเชื้อพันธุ์สัตว์น้ำ	ชนิดพันธุ์	6	6	100.00
5.6 พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและเกษตรกร	ราย	140	140	100.00
6. โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก				
6.1.จัดทำ/เสนอเค้าโครงการงานวิจัย	ร้อยละ	30	30	100.00
6.2. อบรมเชิงปฏิบัติการ	ครั้ง	3	3	100.00
6.3. สสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล	ร้อยละ	30	30	100.00
6.4. จัดสัมมนาเพื่อนำเสนอผลการศึกษาและจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group)	ครั้ง	3	3	100.00
6.5. สัมมนาเชิงปฏิบัติการ	ครั้ง	2	2	100.00
6.6. วิเคราะห์ประมวผล	ร้อยละ	20	20	100.00
6.7. จัดทำเอกสารเผยแพร่	ร้อยละ	20	10	50.00
เฉลี่ย				92.41

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.3.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) **โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร** กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และมาตรฐานการผลิตพืชสมุนไพร พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ และมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพร สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้ และส่งเสริมให้เกิดจตุรบรรรม และขยายพันธุ์พืชสมุนไพรพันธุ์ดี เป้าหมายเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร 37 จังหวัด จังหวัดละ 30 ราย รวม 1,110 ราย งบประมาณ 3.7500 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.7047 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 98.79

1.1) ผลการดำเนินงาน

(1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค ด้านการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.86 ของเป้าหมาย

(2) พัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรให้สามารถบริหารจัดการการผลิตพืชสมุนไพรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP จำนวน 1,110 ราย ครบตามเป้าหมาย

(3) จัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร จำนวน 13 จุด คิดเป็นร้อยละ 81.25 ของเป้าหมาย

1.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่

จากการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ 4 – 7 กรกฎาคม 2565 สรุปประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) การสนับสนุนพันธุ์พืชสมุนไพรให้เกษตรกรไม่เพียงพอ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรและกรมวิชาการเกษตรควรมีการสำรวจและวางแผนในการสนับสนุนพันธุ์พืชสมุนไพรให้เกษตรกรอย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้ควรคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม

(2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรได้ ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรควรปรับแผนการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร โดยการจัดผ่านสื่อออนไลน์ หรือวีดิทัศน์

2) **โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์ (กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน)** กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน GAP หรืออินทรีย์ ใช้ในภาคอุตสาหกรรม และ/หรือสามารถผลิตพืชสมุนไพรได้มาตรฐานทางเภสัชกรรมต่อไป และยกระดับโรงแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/หน่วยงานราชการให้ได้มาตรฐาน GMP (กรมวิชาการเกษตร/อย.) เป้าหมายถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยีสำหรับการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพรให้กับเกษตรกร นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจ ยกย่องโรงแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/หน่วยงานราชการให้ได้มาตรฐาน GMP (กรมวิชาการเกษตร/อย.) และพัฒนากระบวนการผลิตพืชสมุนไพรของเกษตรกร งบประมาณ 7.0861 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 4.6477 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 65.59

2.1) ผลการดำเนินงาน

- (1) ถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยีสำหรับการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร จำนวน 7 เรื่อง ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) อบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร/บุคคลทั่วไป/นักวิชาการ จำนวน 684 ราย คิดเป็นร้อยละ 192.68 ของเป้าหมาย
- (3) กระจายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพร จำนวน 13,500 ต้น 17.90 กิโลกรัม และ 25,500 หัว คิดเป็นร้อยละ 127.82 ของเป้าหมาย
- (4) โรงแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP จำนวน 3 โรงงาน ครอบคลุมเป้าหมาย

3) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด (กิจกรรมส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหน่วยงานดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำแก่กลุ่มเกษตรกรให้สามารถยกระดับการแปรรูปสมุนไพรได้ และเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรให้สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เป้าหมายกลุ่มเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งเสริมพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 32 จังหวัด งบประมาณ 9.6591 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 7.9488 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.29

3.1) ผลการดำเนินงาน

- (1) จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรและแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด จำนวน 32 จังหวัด ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) ก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 40 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- (3) จัดการฝึกอบรม จำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่
  - (3.1) หลักสูตรการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ ต้นทุนต่ำ จำนวน 151 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.67 ของเป้าหมาย
  - (3.2) หลักสูตรการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพร และมาตรฐานสินค้า จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 106.67 ของเป้าหมาย
  - (3.3) หลักสูตรการส่งเสริมด้านการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 105.33 ของเป้าหมาย

3.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่

จากการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ 4 – 7 กรกฎาคม 2565 พบว่า งบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดินมีจำนวนน้อย และประสบปัญหาในการจัดหาผู้รับเหมา เนื่องจากผู้รับเหมาส่วนใหญ่ ต้องการรับงานที่มีงบประมาณจำนวนมาก ดังนั้นสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกร อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสามารถแข่งขันได้ ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเครือข่ายสำหรับเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเป้าหมาย และพัฒนาความรู้และเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เป้าหมายเกษตรกร 600 ราย งบประมาณ 2.1231 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 2.1154 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.64

ผลการดำเนินงาน

- (1) พัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 100 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 640 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- (3) ถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 620 ราย คิดเป็นร้อยละ 103.33 ของเป้าหมาย
- (4) สนับสนุนการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการผลิตแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย
- (5) สนับสนุนการจัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ จำนวน 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย
- (6) สัมมนาเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

5) โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี กรมประมงเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสัตว์น้ำเศรษฐกิจสำหรับใช้เป็นสัตว์น้ำพันธุ์หลักที่มีคุณภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคการเพาะพันธุ์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และเพื่อผลิตและกระจายพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่ภาคการผลิตของอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ เป้าหมายกระจายพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีสู่ภาคการผลิต 13 ชนิดพันธุ์ และผู้ใช้ประโยชน์สัตว์น้ำพันธุ์ดีมีความพึงพอใจในสัตว์น้ำพันธุ์ดีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.00 งบประมาณ 11.4989 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 9.1507 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 79.58

ผลการดำเนินงาน

- (1) ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย 14 ชนิดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 107.69 ของเป้าหมาย
- (2) ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยายจำนวน 1,350,113 ตัว คิดเป็นร้อยละ 100.83 ของเป้าหมาย
- (3) ผลิตและสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีให้เกษตรกร จำนวน 1,207,400 ตัว คิดเป็นร้อยละ 100.02 ของเป้าหมาย
- (4) ตรวจโรคสำคัญในสัตว์น้ำ จำนวน 108 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 108.00 ของเป้าหมาย
- (5) เก็บรักษาเชื้อพันธุ์สัตว์น้ำ จำนวน 6 ชนิดพันธุ์ ครอบคลุมเป้าหมาย
- (6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐและเกษตรกร จำนวน 140 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

6) โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก เป้าหมายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง งบประมาณ 4.5344 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.5436 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 78.15

ผลการดำเนินงาน

- (1) จัดทำเค้าโครงงานวิจัย/เสนอเค้าโครงงานวิจัย จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการครบตามเป้าหมาย
- (2) จัดสัมมนาเพื่อนำเสนอผลการศึกษา และจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จำนวน 3 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย
- (3) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย
- (4) วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล ดำเนินการครบตามเป้าหมาย
- (5) จัดทำเอกสารเผยแพร่รายงานผลการศึกษา ดำเนินการแล้ว คิดเป็นร้อยละ 50.00

2.4 แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป

2.4.1 สารสำคัญ

- 1) **วัตถุประสงค์** เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง
- 2) **เป้าหมาย** สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 (ปี 2561 - 2565)
- 3) **หน่วยงานดำเนินการ** กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- 4) **งบประมาณ** 13.7198 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 13.0661 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.24 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.4.2 ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 103.62 ของเป้าหมาย กรมการข้าวดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวได้ครบตามเป้าหมาย 1 ผลิตภัณฑ์ ดำเนินการให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว และการขอรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดี (GMP) สำหรับโรงสีข้าวให้กับกลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/ โรงสีสหกรณ์/ วิสาหกิจชุมชน ได้ครบตามเป้าหมาย 4 กลุ่ม และดำเนินการจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว ครบตามเป้าหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการฝึกอบรมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การทำสื่อประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการตลาดให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรแล้วจำนวน 80 แห่ง ครบตามเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วม จำนวน 2,420 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.83 ของเป้าหมาย และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ดำเนินการฝึกอบรมการบริหารจัดการทางการเงินการบัญชีให้กับคณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการ รวมทั้งดำเนินการกำกับ ให้คำแนะนำ และติดตามประเมินผลจำนวน 80 แห่ง ครบตามเป้าหมาย (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
กรมการข้าว : โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง				
1. พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเชิงพาณิชย์	ผลิตภัณฑ์	1	1	100.00
2. ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว/ GMP โรงสีข้าวแก่กลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/ โรงสีสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน	กลุ่ม	4	4	100.00
3. เผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว	ครั้ง	1	1	100.00
กรมส่งเสริมสหกรณ์ : โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน (กิจกรรมส่งเสริมเกษตรแปรรูปในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร)				
4. แนะนำส่งเสริมสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรมพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมการแปรรูปเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ผลักดันผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาด รวมถึงเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งกลุ่มอาชีพในสังกัดสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	แห่ง	80	80	100.00
5. อบรมการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูป	หน่วยงาน ราย	78 430	78 570	100.00 132.56
6. อบรมการจัดทำแผนการตลาดและสื่อประชาสัมพันธ์	หน่วยงาน ราย	78 430	78 548	100.00 127.44
7. อบรมสร้างองค์ความรู้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า	หน่วยงาน ราย	78 430	78 538	100.00 125.12
8. อบรมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรและรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรแปรรูป รองรับตลาดเกษตรสร้างมูลค่า	แห่ง ราย หน่วยงาน	80 2,400 46	80 2,420 46	100.00 100.83 100.00
9. พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาดสินค้าของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	หน่วยงาน แห่ง	46 80	46 80	100.00 100.00
10. จัดประชุมเพื่อวางแผนและขับเคลื่อนการใช้อุปกรณ์การตลาดให้มีประสิทธิภาพ	หน่วยงาน แห่ง ราย	35 70 1,400	35 70 1,409	100.00 100.00 100.64

ตารางที่ 16 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
11. สรุปผลการขับเคลื่อนการใช้อุปกรณ์การตลาด	หน่วยงาน	35	35	100.00
	แห่ง	70	70	100.00
	ราย	1,400	1,403	100.21
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ : โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน				
12. ฝึกอบรมคณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการ	แห่ง	80	80	100.00
13. กำกับแนะนำ	แห่ง	80	80	100.00
14. ติดตามประเมินผล	แห่ง	80	80	100.00
เฉลี่ย				103.62

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.4.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง มีกรมการข้าวเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว บรรลุภัณฑ์ต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการสร้างตราสินค้า (Branding) ให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวและสามารถต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ สนับสนุนให้เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถขยายตลาดด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย และตลาดออนไลน์ เพื่อเตรียมโรงสีเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความพร้อมในการขอรับมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดี (GMP) และส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เป้าหมายพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแก่เกษตรกร จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ และให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวแก่วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม และเผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์แปรรูป จำนวน 1 ครั้ง

1.1) งบประมาณ 1.4833 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1.2325 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.09

1.2) ผลการดำเนินงาน

(1) พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเชิงพาณิชย์ จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมเป้าหมายพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวสู่เชิงพาณิชย์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว โดยใช้ข้าว 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ทับทิมชุมแพ พันธุ์กข43 และพันธุ์ข้าวขานี้ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ไอ้กกิ่งสำเร็จรูป

(2) ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว/GMP โรงสีข้าว ให้กับกลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/โรงสีสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลไร่มะขาม จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวบ้านเขานม จังหวัดราชบุรี กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลเกาะพลับพลา จังหวัดราชบุรี และบริษัท เสน่ห์ข้าวไทย จำกัด โดยจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องการปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงสีข้าว (GMP) และติดตามให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารในการขอ GMP การจัดวางโครงสร้างอาคาร และเครื่องมือให้เป็นไปตามมาตรฐาน GMP

(3) เผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์แปรรูป จำนวน 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย โดยดำเนินการออกบูทจัดนิทรรศการแสดงผลงานผลิตภัณฑ์จากข้าวประเภทต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ องค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว

2) โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน (กิจกรรมส่งเสริมเกษตรแปรรูปในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร) มีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงาน ดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกรนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรมาใช้ในการแปรรูปผลผลิตการเกษตร สร้างความหลากหลายของสินค้า รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรลุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพื่อพัฒนาศักยภาพ และเพิ่มทักษะด้านการผลิต การรวบรวม การแปรรูป รวมทั้งการบริหารจัดการ การผลิต การตลาดแก่สหกรณ์ ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้เป็นที่พึ่งในการแก้ไขปัญหาการตลาดสินค้าเกษตรในชุมชนและเชื่อมโยง เครือข่ายธุรกิจการผลิตการตลาด เป้าหมายสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จำนวนไม่น้อยกว่า 80 แห่ง

2.1) งบประมาณ 8.8575 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 8.4546 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.45

2.2) ผลการดำเนินงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ปรับวิธีการและรูปแบบการจัดกิจกรรม ให้กับหน่วยงานในพื้นที่มาเป็นรูปแบบออนไลน์ ประกอบด้วย

(1) แนะนำส่งเสริมสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรมพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรม การแปรรูปเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรลุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด ผลักดันผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาด รวมถึงเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดของ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งกลุ่มอาชีพในสังกัดสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) อบรมการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปให้แก่หน่วยงาน จำนวน 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย และเกษตรกร จำนวน 570 ราย คิดเป็นร้อยละ 132.56 ของเป้าหมาย

(3) อบรมการจัดทำแผนการตลาดและสื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงาน จำนวน 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย และเกษตรกร จำนวน 548 ราย คิดเป็นร้อยละ 127.44 ของเป้าหมาย

(4) อบรมสร้างองค์ความรู้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า ให้แก่หน่วยงาน จำนวน 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย และเกษตรกร จำนวน 538 ราย คิดเป็นร้อยละ 125.12 ของเป้าหมาย

(5) อบรมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรและรวมถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรลุภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรแปรรูป รองรับตลาดเกษตร สร้างมูลค่า อบรมให้แก่หน่วยงาน จำนวน 46 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย เกษตรกร จำนวน 2,420 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.83 ของเป้าหมาย

(6) พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรลุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาดสินค้าของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 46 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย และพัฒนาให้สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

(7) จัดประชุมเพื่อวางแผนและขับเคลื่อนการใช้อุปกรณ์การตลาดให้มีประสิทธิภาพ จำนวน 35 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย และจัดประชุมให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 70 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย โดยมีเกษตรกรเข้าร่วม จำนวน 1,409 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.64 ของเป้าหมาย

(8) สรุปผลการขับเคลื่อนการใช้อุปกรณ์การตลาดของเจ้าหน้าที่สหกรณ์จังหวัด จำนวน 35 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 70 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย และเกษตรกร 1,403 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.21 ของเป้าหมาย

2.3) ผลการดำเนินงานในพื้นที่

จากการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และนครปฐม ระหว่างวันที่ 17 – 19 สิงหาคม 2565 และในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมา และสระบุรี ระหว่างวันที่ 22 – 25 สิงหาคม 2565 สรุปประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) กลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรมต้องการความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงตลาด การขยายเครือข่ายในการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูป เนื่องจากส่วนใหญ่จะจำหน่ายในรูปแบบสินค้าออนไลน์ ให้กับกลุ่มลูกค้าประจำ และในพื้นที่ชุมชน จึงควรสนับสนุนความรู้ด้านการเชื่อมโยงตลาด การขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้มีความพร้อมสำหรับการขยายตลาด ในต่างประเทศ

(2) ผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่มี ความชำนาญในการแปรรูปสินค้า รวมถึงการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการแปรรูป เนื่องจากระยะเวลาการฝึกอบรมค่อนข้างน้อย

(3) สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการมีผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพที่สามารถขยายตลาดสินค้าแปรรูป ไปยังตลาดต่างประเทศ แต่ยังคงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานและการส่งออกสินค้า

(4) สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการมีต้นทุนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ค่อนข้างสูง ส่งผลให้ ยังไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นได้ จึงควรสนับสนุนเทคโนโลยีการแปรรูป รวมถึงการใช้นวัตกรรมการแปรรูป เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต และสร้างความสามารถในการแข่งขันแก่สหกรณ์ผู้ประกอบการแปรรูป

(5) สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการอยู่ระหว่างการปรับปรุงโรงเรือนสำหรับการแปรรูป ส่งผลให้ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูป

3) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน มีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการและฝ่ายจัดการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการวางแผนธุรกิจแก่สหกรณ์ และเพื่อให้สหกรณ์มีระบบการควบคุมภายใน และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการทางการเงินการบัญชีให้มีประสิทธิภาพ เป้าหมายสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 80 แห่ง บุคลากรเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการ

3.1) งบประมาณ 3.3790 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.3790 ล้านบาท ครบตามเป้าหมาย

3.2) ผลการดำเนินงาน

(1) ฝึกอบรมคณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 80 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

(2) กำกับแนะนำสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 80 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

(3) ติดตามประเมินผล จำนวน 80 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

2.5 แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ

2.5.1 สารสำคัญ

1) วัตถุประสงค์ ส่งเสริมเกษตรกรสู่เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ด้านเกษตรอัจฉริยะเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตด้วยเกษตรอัจฉริยะ

2) เป้าหมาย ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

3) หน่วยงาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) งบประมาณ 49.3825 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 42.8510 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 86.77 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.5.2 ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 100.67 ของเป้าหมาย ประกอบด้วย 8 โครงการ ได้แก่ การให้บริการเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ในด้านการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์และสำรองเสบียงสัตว์ จำนวน 6,270 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.97 ของเป้าหมาย พัฒนาระบบการผลิตและระบบสารสนเทศด้านข้าว 4 ระบบ จัดตั้งจุดเรียนรู้เกษตรกรอัจฉริยะด้านพืชและปศุสัตว์ จำนวน 17 แปลง/แห่ง และพัฒนาเกษตรกร เพื่อสร้างช่างเกษตรท้องถิ่นประจำแปลงใหญ่ จำนวน 4,150 ราย ครบตามเป้าหมาย (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรกรอัจฉริยะ

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะ (กสก.)				
1.1 จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ	แปลง	5	5	100.00
1.2 ต้นแบบระบบติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อการเฝ้าระวังและพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยแบบแม่นยำเพื่อลดต้นทุนการผลิต	แปลง	25	25	100.00
1.3 แปลงต้นแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยี “ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ (HandySende)”	จุด	16	16	100.00
2. โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (กสก.)				
2.1 การพัฒนาเกษตรกรเพื่อสร้างช่างเกษตรท้องถิ่นประจำแปลงใหญ่				
2.1.1 ช่างเกษตรท้องถิ่นหลักสูตรพื้นฐาน	ราย	3,750	3,750	100.00
2.1.2 ช่างเกษตรท้องถิ่นหลักสูตรเน้นหลัก	ราย	400	400	100.00
2.2 พัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรชุมชนในพื้นที่แปลงใหญ่	ราย	125	125	100.00
3. โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรกรอัจฉริยะ (กวก.)				
- จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีอัจฉริยะ	แปลง/ โรงเรือน	5	6	120.00
4. โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช (กข.)				
4.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรกรอัจฉริยะ	เทคโนโลยี	2	2	100.00
4.2 จัดทำ Platform เกษตรอัจฉริยะในการปลูกข้าว	ระบบ	1	1	100.00

ตารางที่ 17 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
5. โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) (ปศ.)				
5.1 จัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลทางการเกษตร ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool)	แห่ง	7	6	85.71
5.2 ให้บริการเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรในด้าน การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์และสำรองเสบียงสัตว์	ราย	6,400	6,270	97.97
6. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ (กข.)				
6.1 พัฒนาแพลตฟอร์มข้าวอัจฉริยะในการ ติดตามสถานการณ์การผลิตข้าว	ระบบ	1	1	100.00
6.2 จัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	รายการ	10	10	100.00
7. โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน (กสก.)				
7.1 ถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างเครือข่าย บริการเครื่องจักรกลเกษตร	เครือข่าย	5	5	100.00
7.2 จัดเวทีวางแผนการดำเนินงาน	แห่ง	5	5	100.00
7.3 จัดเวทีถอดบทเรียน/แนวทางแก้ไขปัญหา/ วางแผนฤดูกาลถัดไป	แห่ง	5	5	100.00
7.4 จัดเก็บข้อมูลเครื่องจักรกลการเกษตร ลงโมบายแอปพลิเคชัน Farm Gear	แห่ง	5	5	100.00
8. โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร (สศก.)				
8.1 การศึกษานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร	เรื่อง	1	1	100.00
(1) จัดทำเค้าโครงการศึกษาวิจัย	ร้อยละ	15	15	100.00
(2) เสนอเค้าโครงการวิจัย	ร้อยละ	10	10	100.00
(3) รวบรวมข้อมูล	ร้อยละ	45	45	100.00
(4) ประมวลผล	ร้อยละ	25	25	100.00
(5) รายงานเสนอผลงาน	ร้อยละ	5	5	100.00
8.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพ เกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	เรื่อง	1	1	100.00
(1) จัดทำเค้าโครงการศึกษาวิจัย	ร้อยละ	5	5	100.00
(2) เสนอเค้าโครงการวิจัย	ร้อยละ	5	5	100.00
(3) รวบรวมข้อมูล	ร้อยละ	70	70	100.00
(4) ประมวลผล	ร้อยละ	15	15	100.00
(5) รายงานเสนอผลงาน	ร้อยละ	5	5	100.00
เฉลี่ย				100.67

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.5.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) **โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะ** กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ในด้านการทำการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแม่นยำ เกษตรอัจฉริยะ รองรับการใช้เทคโนโลยีอย่างรวดเร็วของการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลการเกษตรของประเทศ และเพื่อพัฒนาต้นแบบการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแม่นยำ เกษตรอัจฉริยะ เป้าหมายแปลงต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะที่สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนแรงงาน ปัจจัยการผลิต และระยะเวลาในการปฏิบัติงานของเกษตรกร จำนวน 5 แปลง ต้นแบบระบบติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อการเฝ้าระวังและพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยแบบแม่นยำเพื่อลดต้นทุนการผลิต จำนวน 25 แปลง และแปลงต้นแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ “ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ (HandySende)” จำนวน 16 จุด งบประมาณ 4.9704 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 4.8106 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.78

1.1) ผลการดำเนินงาน

- (1) จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ จำนวน 5 แปลง ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) ต้นแบบระบบติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อการเฝ้าระวังและพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยแบบแม่นยำเพื่อลดต้นทุนการผลิต จำนวน 25 แปลง ครอบคลุมเป้าหมาย
- (3) แปลงต้นแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยี "ระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรกรอัจฉริยะ (HandySende) จำนวน 16 จุด ครอบคลุมเป้าหมาย

2) **โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร** กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ในด้านเทคนิคการใช้และบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการเกษตรตลอดจนสร้างช่างเกษตรประจำท้องถิ่นสำหรับรองรับการใช้เทคโนโลยีอย่างรวดเร็วของการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรของประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร ให้มีความพร้อมทั้งองค์ความรู้ ทักษะทางเทคนิค และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างโอกาสยกระดับการเข้าถึงเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และระบบการให้น้ำแบบอัจฉริยะที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการผลิตพืชและทดแทนแรงงานภาคการเกษตรให้แก่เกษตรกร เป้าหมายเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ หรือศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือเกษตรกร Young Smart Farmer หรือเกษตรกร Smart Farmer หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ เป้าหมาย 4,275 ราย งบประมาณ 5.7932 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 5.7932 ล้านบาท ครอบคลุมเป้าหมาย

ผลการดำเนินงาน

- (1) พัฒนาเกษตรกรเพื่อสร้างช่างเกษตรท้องถิ่นประจำแปลงใหญ่ หลักสูตรพื้นฐาน 3,750 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย และหลักสูตรเน้นหลัก 400 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- (2) พัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรชุมชนในพื้นที่แปลงใหญ่ จำนวน 125 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อนำเทคโนโลยีด้านเกษตรอัจฉริยะมาช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิตพืช สร้างแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี ด้านเกษตรอัจฉริยะให้แก่นักวิชาการ เกษตรกร และผู้ประกอบการ และพัฒนาองค์ความรู้/ประยุกต์เทคโนโลยี เกษตรอัจฉริยะให้เหมาะสมกับระบบการผลิตพืชในประเทศ เป้าหมายจัดทำแปลงเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เกษตรอัจฉริยะ จำนวน 5 แปลง/โรงเรือน งบประมาณ 5.8692 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 3.1033 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.87

ผลการดำเนินงาน จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีอัจฉริยะ จำนวน 6 แปลง/โรงเรือน คิดเป็น ร้อยละ 120 ของเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 ชนิดพืช ได้แก่ มะม่วง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน อ้อย และพืชผัก

4) โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช กรมการข้าว เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการปลูกข้าวโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ ในการจัดการพื้นที่การปลูก การระบาดของโรค และแมลงศัตรูข้าวเพื่อการวางแผนและพัฒนารวมผลผลิตข้าว ให้มีประสิทธิภาพ จัดทำพัฒนาแพลตฟอร์มในระบบการผลิตข้าวให้สามารถใช้งานและแสดงผลได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ทั้งการวางแผนการผลิต คาดการณ์ผลผลิตและการเฝ้าระวังเตือนภัย เป้าหมายเกษตรกร ในกลุ่มการผลิตข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท เชียงใหม่ เชียงราย สกลนคร และอุบลราชธานี สามารถผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะเพื่อช่วยในเรื่องของกระบวนการผลิต การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และผลผลิตปลอดภัยมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดการ วางแผนการตลาดล่วงหน้าเพื่อให้การผลิตและการค้าข้าวมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น มีการจัดการข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน และมีการประเมินและวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันมีผลทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ และสุขภาพที่ดีขึ้น งบประมาณ 2.6234 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 2.4275 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.53

ผลการดำเนินงาน

(1) พัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ 2 เทคโนโลยี ครอบคลุมเป้าหมาย

(2) จัดทำ Platform เกษตรอัจฉริยะในการปลูกข้าว 1 ระบบ ครอบคลุมเป้าหมาย

5) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) กรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งศูนย์จักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ สำหรับให้บริการ เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรในการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์และการสำรองเสบียงสัตว์ และถ่ายทอด เทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลด้านการเกษตรด้านปศุสัตว์ให้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง เป้าหมาย จัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ 7 แห่ง และเกษตรกรได้รับบริการศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตร ด้านปศุสัตว์ 6,400 ราย งบประมาณ 19.8100 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 17.3523 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.59

ผลการดำเนินงาน

(1) จัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลทางการเกษตรด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) จำนวน 6 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 85.71 ของเป้าหมาย

(2) ให้บริการเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ในด้านการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์และสำรอง เเสบียงสัตว์ จำนวน 6,270 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.97 ของเป้าหมาย

6) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ กรมการข้าวเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อให้กรมการข้าวมีระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะในการสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรและเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เป้าหมายพัฒนาแผนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานและการบริการแก่หน่วยราชการและประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรมการข้าว งบประมาณ 6.8163 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 6.0210 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.33

ผลการดำเนินงาน

(1) พัฒนาแพลตฟอร์มข้าวอัจฉริยะในการติดตามสถานการณ์การผลิตข้าว จำนวน 1 ระบบ ครบตามเป้าหมาย

(2) จัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ จำนวน 10 รายการ ครบตามเป้าหมาย

7) โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายเครือข่ายต้นแบบการบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกันของชุมชน จำนวน 5 เครือข่าย เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ หรือศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือเกษตรกร Young smart farmer หรือเกษตรกร Smart farmer หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเกษตรกรที่มีความสนใจร่วมโครงการ จำนวน 5 แห่ง ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด ที่ทำการผลิตพืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย และมันสำปะหลัง งบประมาณ 1.7500 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1.7472 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.84

ผลการดำเนินงาน

(1) ถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลเกษตร จำนวน 5 เครือข่าย ครบตามเป้าหมาย

(2) จัดเวทีวางแผนการดำเนินงาน จำนวน 5 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

(3) จัดเวทีถอดบทเรียน/แนวทางแก้ไขปัญหา/วางแผนฤดูกาลถัดไป จำนวน 5 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

(4) จัดเก็บข้อมูลเครื่องจักรกลการเกษตรลงโมบายแอปพลิเคชัน Farm Gear จำนวน 5 แห่ง ครบตามเป้าหมาย

8) โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดทำงานวิจัย 2 เรื่อง ได้แก่ การศึกษานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร และการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป้าหมายเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงในการกำหนดมาตรการ นโยบายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาครัฐสามารถบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้สามารถยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตร งบประมาณ 1.7500 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1.5959 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.19

ผลการดำเนินงาน

(1) การศึกษานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร จำนวน 1 เรื่อง ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย โดยจัดทำเค้าโครงการศึกษาวิจัย เสนอเค้าโครงการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การประมวลผล และรายงานเสนอผลงาน ซึ่งผ่านคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยและประเมินผลเรียบร้อยแล้ว

(2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 1 เรื่อง ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย โดยจัดทำเค้าโครงการศึกษาวิจัย เสนอเค้าโครงการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การประมวลผล และรายงานเสนอผลงาน ซึ่งผ่านคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยและประเมินผลเรียบร้อยแล้ว

2.6 แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

2.6.1 สารสำคัญ

1) **วัตถุประสงค์** เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตร มีการปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง โดยการสนับสนุนส่งเสริมระบบนิเวศของภาคเกษตรในด้านต่าง ๆ

2) **เป้าหมาย** มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 (ในปี 2561 – 2565) และสินค้ามีคุณภาพ (พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีมาตรฐาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3) **หน่วยงานดำเนินการ** กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

4) **งบประมาณ** 2,033.3942 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1,575.2745 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.47 ของงบประมาณที่ได้รับ

2.6.2 ภาพรวมผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 109.94 ของเป้าหมาย สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคการเกษตรมีการปรับตัวสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร นำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม โดยมีการสนับสนุนการเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมร้อยละ 99.67 ของเป้าหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนที่เกษตรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้เกษตรกรที่ผลิตสินค้า 13 ชนิด ครบตามเป้าหมาย ผลิตและขยายพันธุ์ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร ครบตามเป้าหมาย โดยผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย ร้อยละ 94.99 ของเป้าหมาย 95,000 ตัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรโดยการส่งเสริมการดำเนินงานแบบแปลงใหญ่ ครบตามเป้าหมาย พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร ด้านข้าว ตรวจประเมินร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ครบตามเป้าหมาย ด้านพืช จัดเวทีประชุมเกษตรกร ร้อยละ 131.44 ของเป้าหมาย สนับสนุนปัจจัยการผลิต ครบตามเป้าหมาย ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต ร้อยละ 151.67 ของเป้าหมาย เมล็ดพันธุ์ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานร้อยละ 186.00 ของเป้าหมาย ด้านปศุสัตว์ ผลิตสัตว์พันธุ์ดี จากการผสมเทียมร้อยละ 120.33 ของเป้าหมาย สัตว์ได้รับการบริการสุขภาพสัตว์ร้อยละ 107.04 ของเป้าหมาย และการพัฒนาพื้นที่เฉพาะดำเนินการแล้วร้อยละ 64.62 ของเป้าหมาย (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. สนับสนุนการเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	ไร่	71,735	71,495	99.67
2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 13 ชนิด	ราย	15,000	15,000	100.00
3. ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร	ตัน	1,200,000	1,200,000	100.00
4. ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว				
- ชั้นพันธุ์คัด พันธุ์หลัก	ตัน	3,030	2,525	83.33
- ชั้นพันธุ์ขยาย พันธุ์จำหน่าย	ตัน	95,000	90,237	94.99
5. ส่งเสริมการดำเนินงานแบบแปลงใหญ่	แปลง	3,020	3,020	100.00
6. พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร				
ด้านข้าว - ตรวจสอบร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	ร้าน	216	216	100.00
ด้านพืช - จัดประชุมเกษตรกร	ราย	5,000	6,572	131.44
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ไร่	6,572	6,572	100.00
- ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต	ชนิด	60	91	151.67
- เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐาน	ตัวอย่าง	1,700	3,162	186.00
ด้านปศุสัตว์ - ผลิตสัตว์พันธุ์ดีจากการผสมเทียม	ตัว	194,500	234,034	120.33
- การบริการสุขภาพสัตว์	ตัว	15,360,000	16,441,549	107.04
7. พัฒนาพื้นที่เฉพาะ 7 พื้นที่	ไร่	18,768	12,128	64.62
เฉลี่ย				109.94

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.6.3 ผลการดำเนินงานรายโครงการ

1) โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) มีกรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าเกษตรชนิดใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ภูมิสังคม และตลาด และสร้างความมั่นคงทางอาชีพเกษตรกร เป้าหมายปรับโครงสร้างพื้นที่การผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน 71,735 ไร่

ผลการดำเนินงาน กิจกรรมปรับโครงสร้างพื้นที่การผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม ดำเนินการร้อยละ 99.56 ของเป้าหมาย กิจกรรมขับเคลื่อนการใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) ให้แก่เจ้าหน้าที่ ดำเนินการครบตามเป้าหมาย กิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตพืชที่เหมาะสมตามแผนที่ Agri - Map โดยการอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานพืชทางเลือกใหม่ จำนวน 1,000 ราย ครบตามเป้าหมาย กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปลูกพืชทางเลือกใหม่ ดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย คัดเลือกและประเมินคุณสมบัติของเกษตรกรดำเนินการ ครบตามเป้าหมาย การให้คำแนะนำ ถ่ายทอดให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ดำเนินการครบตามเป้าหมาย สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสมดำเนินการ ครบตามเป้าหมาย การติดตามและประเมินผล (รายเก่า ปี 2564 และรายใหม่ ปี 2565) ดำเนินการครบตามเป้าหมาย กิจกรรมถ่ายทอด ส่งเสริม และสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร โดยอบรมหลักสูตรการปรับเปลี่ยนพืชอื่นเป็นการปลูกหม่อนรายใหม่ ครบตามเป้าหมาย กิจกรรมสนับสนุน

วัสดุทางการเกษตรหลังการฝึกอบรมดำเนินงานแล้วร้อยละ 141.38 ของเป้าหมาย เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดลพบุรีให้ความสนใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกหม่อนสูงกว่าเป้าหมาย กิจกรรมชักซ้อมครูบัญชีดำเนินการครบตามเป้าหมาย การอบรมสอนแนะนำการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ดำเนินการครบตามเป้าหมาย การกำกับ แนะนำการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแก่เกษตรกร ดำเนินการแล้วร้อยละ 102.71 ของเป้าหมาย จัดทำแนวทางการจัดทำเขตส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ 1 เรื่อง และติดตามประเมินผลโครงการฯ 1 เรื่อง ดำเนินการครบตามเป้าหมาย งบประมาณ 278.4895 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 255.7805 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.85 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. กิจกรรมปรับโครงสร้างพื้นที่การผลิตที่ไม่เหมาะสม	ไร่	67,590	67,290	99.56
2. กิจกรรมขับเคลื่อนการใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ให้แก่เจ้าหน้าที่	ราย	995	995	100.00
3. กิจกรรมส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตพืชที่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map				
- อบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานพืชทางเลือกใหม่	ราย	1,000	1,000	100.00
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปลูกพืชทางเลือกใหม่	ไร่	3,000	3,000	100.00
4. สำรวจ คัดเลือก และประเมินคุณสมบัติของเกษตรกร	ราย	1,000	1,000	100.00
	ไร่	1,000	1,000	100.00
5. ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดให้ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ราย	1,000	1,000	100.00
6. สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม	ราย	1,000	1,000	100.00
	ไร่	1,000	1,000	100.00
7. ติดตามและประเมินผล (รายเก่า ปี 2564)	ราย	1,900	1,900	100.00
8. ติดตามและประเมินผล (รายใหม่ ปี 2565)	ราย	1,000	1,000	100.00
9. กิจกรรมถ่ายทอด ส่งเสริม และสนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร	ราย	145	145	100.00
10. กิจกรรมสนับสนุนวัสดุทางการเกษตร (หลังการฝึกอบรม)	ไร่	145	205	141.38
11. ชักซ้อมครูบัญชี	ราย	46	46	100.00
12. อบรมสอนแนะนำการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	ราย	1,000	1,000	100.00

ตารางที่ 19 ผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map) (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
13. กำกับและแนะนำการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพแก่เกษตรกร	ราย	700	719	102.71
14. แนวทางการจัดทำเขตส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	เรื่อง	1	1	100.00
15. การติดตาม/ประเมินผลโครงการฯ	เรื่อง	1	1	100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การยางแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอนและเพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป้าหมาย จำนวน 3,297 แปลง แบ่งออกเป็นกรมส่งเสริมการเกษตร 2,322 แปลง กรมการข้าว 485 แปลง กรมปศุสัตว์ 250 แปลง กรมประมง 55 แปลง กรมหม่อนไหม 39 แปลง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 40 แปลง และการยางแห่งประเทศไทย 106 แปลง งบประมาณ 510.9134 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 401.8949 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 78.66

2.1) ผลการดำเนินงาน ส่งเสริมการดำเนินงานแบบแปลงใหญ่แล้ว ร้อยละ 100.52 ของเป้าหมาย จัดทำแผนและปรับปรุงข้อมูลแปลงใหญ่ร้อยละ 100.52 ของเป้าหมาย ถ่ายทอดความรู้โดยลดต้นทุนการผลิต จัดการคุณภาพผลผลิตและการตลาดดำเนินการได้ ร้อยละ 100.52 ของเป้าหมาย จัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ร้อยละ 109.34 ของเป้าหมาย พัฒนาคูณภาพดินในแปลงใหญ่ ร้อยละ 108.60 ของเป้าหมาย และถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและบุคลากรในแปลงใหญ่ ร้อยละ 98.37 ของเป้าหมาย (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ผลการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ส่งเสริมการดำเนินงานแบบแปลงใหญ่	แปลง	3,297	3,314	100.52
2. จัดทำแผนและปรับปรุงข้อมูลแปลงใหญ่	แปลง	3,290	3,307	100.52
3. ถ่ายทอดความรู้ โดยลดต้นทุนการผลิต จัดการคุณภาพผลผลิตและการตลาด	แปลง	3,265	3,282	100.52
4. จัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้	แปลง	471	515	109.34
5. พัฒนาคูณภาพดินในแปลงใหญ่	ไร่	71,400	77,540	108.60
6. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ในแปลงใหญ่	ราย	64,608	63,553	98.37

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2) ข้อค้นพบ ปัญหา อุปสรรค

(1) ด้านงบประมาณ เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ในช่วงไตรมาสที่ 1 และ 2 ส่งผลให้กรมการข้าว และการยางแห่งประเทศไทย มีการปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณออกไป ดังนั้นการดำเนินงานในปีงบประมาณต่อไป ควรมีการเตรียมแผนสำรองรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือปัจจัยภายนอกที่มีกระทบกับการดำเนินงานโครงการ

(2) ด้านผลการดำเนินงาน กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ที่ดำเนินการโดยกรมการข้าว กรมประมง และกรมหม่อนไหม ไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ดังนั้นควรให้หน่วยงานเตรียมแผนสำรอง หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบถ่ายทอดความรู้ เช่น ใช้ระบบออนไลน์ หรือใช้เครือข่ายประธานกลุ่มแปลงใหญ่ เป็นผู้ดำเนินการแทน

2.3) การติดตามในพื้นที่ เมื่อวันที่ 22 – 24 สิงหาคม 2565 สรุปผลการติดตามโครงการ ดังนี้

(1) ด้านค่าใช้จ่ายการผลิต จากการติดตามในพื้นที่เกษตรกรได้นำความรู้ไปปฏิบัติ อาทิ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี ทำให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายลงได้ ดังนั้นการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะหน่วยงานหลักควรบูรณาการร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จนำไปขยายผลในพื้นที่แปลงอื่น ๆ และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(2) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เกษตรกรยังคงผลิตโดยใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกลทางการเกษตรแบบเดิมในกระบวนการผลิต เนื่องจากการส่งเสริมของหน่วยงาน การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรสมัยใหม่มีจำกัด รวมทั้งเครื่องมือที่สนับสนุนไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิกในแปลงใหญ่ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมวิชาการเกษตร และการยางแห่งประเทศไทย ควรมีการสำรวจความต้องการในแต่ละพื้นที่ วางแผนในการส่งเสริม และสนับสนุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรสมัยใหม่ในพื้นที่แปลงใหญ่ รวมทั้งให้ความรู้ในการจัดทำแผนบริหารจัดการการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่สนับสนุนไปก่อนแล้ว ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนการผลิตเข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรค่อนข้างน้อย เนื่องจากเห็นว่าราคาจำหน่ายผลผลิตไม่มีความแตกต่างจากราคาผลผลิตแบบทั่วไป เช่น สินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการผลิตตามมาตรฐานสินค้าเกษตร ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และการยางแห่งประเทศไทย ควรเร่งส่งเสริมสร้างความตระหนักรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น

(4) ด้านการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นำผลผลิตไปจำหน่ายกับภาคเอกชนที่ทำข้อตกลงร่วมกันไว้ เนื่องจากเกษตรกรผลิตสินค้าไม่ได้ตามมาตรฐานที่ผู้ประกอบการต้องการ รวมทั้งมีความคุ้นชินและภาระผูกพันกับภาคเอกชนรายเดิมที่ซื้อขายกันประจำอยู่แล้ว ดังนั้นควรเร่งส่งเสริมการผลิตสินค้าและควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานที่ผู้ประกอบการต้องการ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ประสานผู้ประกอบการในการทำเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงตลาดที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการการผลิตและการตลาดร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด เป้าหมาย เกษตรกร 15,000 ราย ใน 13 ชนิดสินค้า ได้แก่ 1) มันสำปะหลัง 2) สับปะรด 3) อ้อย 4) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา 5) ไม้และหวาย 6) พืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย และมะม่วงหิมพานต์) 7) กาแฟ 8) พืชตระกูลถั่ว 9) ไม้ดอกไม้ประดับ 10) พืชผักครบวงจร 11) ปาล์มน้ำมัน 12) มะพร้าว และ 13) จากและปาล์มสาकु

3.1) ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแก่เกษตรกร 13 ชนิดสินค้า มีผลการดำเนินงาน ดังนี้ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 1) มันสำปะหลัง 2) สับปะรด 3) อ้อย 4) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา 5) ไม้และหวาย 6) พืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเมีย และมะม่วงหิมพานต์) 7) กาแฟ 8) พืชตระกูลถั่ว 9) ไม้ดอกไม้ประดับ 10) พืชผักครบวงจร 11) ปาล์มน้ำมัน 12) มะพร้าว และ 13) จากและปาล์มสาकु ดำเนินการครบตามเป้าหมาย งบประมาณ 43.3665 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 33.3148 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 76.82 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ผลการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
ดำเนินการส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร				
1. มันสำปะหลัง	ราย	2,620	2,620	100.00
2. สับปะรด	ราย	1,300	1,300	100.00
3. อ้อย	ราย	1,100	1,100	100.00
4. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูทำนา	ราย	2,000	2,000	100.00
5. ไม้และหวาย	ราย	630	630	100.00
6. พืชเคี้ยวมัน (มะคาเดเนีย มะม่วงหิมพานต์)	ราย	300	300	100.00
7. กาแฟ	ราย	700	700	100.00
8. พืชตระกูลถั่ว	ราย	2,400	2,400	100.00
9. ไม้ดอกไม้ประดับ	ราย	200	200	100.00
10. พืชผักครบวงจร	ราย	100	100	100.00
11. ปาล์มน้ำมัน	ราย	2,800	2,800	100.00
12. มะพร้าว	ราย	700	700	100.00
13. จากและปาล์มสาकु	ราย	150	150	100.00

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่ จากการติดตามในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และขอนแก่น ระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม – 5 สิงหาคม 2565 โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) เกษตรกรมีความต้องการในการเข้าร่วมโครงการมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารโครงการควรพิจารณาเป้าหมายของเกษตรกรในแต่ละจุด พื้นที่ ตามจำนวนเกษตรกรที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ

(2) การขอรับจำนวนการสนับสนุน ส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิต ภายใต้งบประมาณที่จำกัด ควรคำนึงถึงแนวโน้มของราคา มูลค่าของปัจจัยการผลิตชนิดนั้น ๆ เพื่อช่วยป้องกันการจัดสรรที่ใหม่เพียงพอ ได้ระดับหนึ่ง

(3) ยังไม่มีการจัดทำแปลงเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ครอบคลุมในสินค้าที่สนับสนุน ส่งเสริมตามโครงการฯ กรมส่งเสริมการเกษตรควรพิจารณากรอบการดำเนินงานรายสินค้าที่เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตให้มีแปลงเรียนรู้เพื่อไว้ศึกษาดูงานด้วย

(4) สนับสนุน ส่งเสริม ต่อยอดให้เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพการผลิต ในด้านการตลาด เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ชัดเจน

4) โครงการผลิตและขยายพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร มีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี และมีคุณภาพของภาครัฐ สนับสนุนและให้บริการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพืชพันธุ์ดี และมีคุณภาพ ได้อย่างทั่วถึงในราคาที่เหมาะสม และสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตพืชพันธุ์ดีและมีคุณภาพ เพื่อยกระดับ รายได้ให้กับเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตพืชพันธุ์ดี เป้าหมายศูนย์ขยายพันธุ์พืชสามารถดำเนินการผลิตพืชพันธุ์ดี สนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ 1,200,000 ต้น พัฒนางค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิต และขยายพืชพันธุ์ดี 168 ราย และสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 12,000 ราย

ผลการดำเนินงาน ผลิตและขยายพันธุ์ดีเพื่อศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตร และพัฒนางค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรด้านการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี ครอบคลุมเป้าหมาย และสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ดำเนินการได้ ร้อยละ 108.19 ของเป้าหมาย งบประมาณ 51.1907 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 51.1515 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.92

5) โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว มีกรมการข้าวเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อผลิตข้าวเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพสูงสำหรับสนับสนุนโครงการส่งเสริมเกษตรของราชการ เครือข่ายผู้ผลิต และจำหน่ายแก่เกษตรกรทั่วไป เพื่อให้มีการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่เกษตรกรได้ทั่วถึง และรวดเร็ว ทันท่วงทีความต้องการของเกษตรกร และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและองค์ความรู้ ให้เกษตรกร เป้าหมายได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ดีที่เพียงพอต่อการของตลาดและมีความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ ไม่น้อยกว่า 50 พันธุ์ จำนวน 270 ตัน ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลัก จำนวน 2,760 ตัน รวม 3,030 ตัน และผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย จำนวน 95,000 ตัน

5.1) ผลการดำเนินงาน สามารถผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่ายได้ 90,237 ตัน คิดเป็นร้อยละ 94.99 ของเป้าหมาย ส่วนการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก ดำเนินการได้ร้อยละ 83.33 ของเป้าหมาย 3,030 ตัน งบประมาณ 155.9196 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 139.0369 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 89.17

5.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่ จากการติดตามในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 2 – 5 สิงหาคม 2565 โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การถ่ายทอดความรู้และการติดตามผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลดลง อาจต้องใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ Application Line Messenger เป็นต้น มากขึ้น

(2) เกษตรกรเปลี่ยนใจไม่ซื้อพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เนื่องจากไม่มีกำลังซื้อ ทำให้เมล็ดพันธุ์ของศูนย์ฯ เหลือจำหน่าย ดังนั้นศูนย์ฯ ควรมีแผนรองรับในการบริหารจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้ กรณีการกระจายเมล็ดพันธุ์ไม่ได้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

6) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร มีกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพื้นที่การปลูกข้าวพันธุ์ดี และถ่ายทอดความรู้ในผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อกระจายให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง ส่งเสริมพื้นที่การปลูกพืชหลากหลายทดแทนการทำนาปรัง ผลิตพันธุ์พืช และปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และเพิ่มมูลค่าผลผลิตปศุสัตว์ และเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร เป้าหมายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีเพียงพอต่อความต้องการ เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 5,000 ราย

6.1) ผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 22)

(1) ด้านข้าว ก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยภูมิแล้วเสร็จ ส่วนการก่อสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี ติดปัญหาเรื่องของการแก้ไขแบบก่อสร้าง จึงไม่ดำเนินการต่อได้ ทำให้ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ ร้านค้าจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good Rice Seed Shop เข้าร่วมและผ่านการประเมิน จำนวน 216 ร้าน ครบตามเป้าหมาย

(2) ด้านพืช จัดเวทีประชุมเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ จำนวน 6,572 ราย คิดเป็นร้อยละ 131.44 ของเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยการเรียนรู้ให้เกษตรกรจัดทำแปลงเรียนรู้ จำนวน 6,572 ไร่ ครบตามเป้าหมาย ดำเนินการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตแล้ว 91 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 151.67 ของเป้าหมาย และเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานเพื่อออกไปรับรอง 3,162 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 186.00 ของเป้าหมาย

(3) ด้านปศุสัตว์ สัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้จากการผสมเทียมจำนวน 234,034 ตัว คิดเป็นร้อยละ 120.33 ของเป้าหมาย และสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 16,441,549 ตัว คิดเป็นร้อยละ 107.04 ของเป้าหมาย

(4) งบประมาณ 841.6744 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 627.7208 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 74.58

ตารางที่ 22 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. ด้านข้าว				
- การตรวจประเมินร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good Rice Seed Shop ปี 2565	ร้าน	216	216	100.00
2. ด้านพืช				
2.1 จัดประชุมเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ และจัดทำแผนการผลิต การตลาดกับผู้ประกอบการ รับซื้อผลผลิต	ราย	5,000	6,572	131.44
2.2 สนับสนุนปัจจัยการเรียนรู้ให้เกษตรกรจัดทำแปลงเรียนรู้	ไร่	6,572	6,572	100.00
2.3 ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต	ชนิด	60	91	151.67
2.4 เมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานเพื่อออกไปรับรอง	ตัวอย่าง	1,700	3,162	186.00

ตารางที่ 22 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (ต่อ)

กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
3. ด้านปศุสัตว์				
3.1 สัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้จากการผสมเทียม	ตัว	194,500	234,034	120.33
3.2 สัตว์ที่รับบริการพัฒนาสุขภาพ	ตัว	15,360,000	16,441,549	107.04

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่ จากการติดตามในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 2 – 5 สิงหาคม 2565 โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) โรคระบาดล้มปัสกนโนโคและกระบือ ทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเพิ่มมากขึ้น เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ควรให้ความรู้และคำแนะนำในการดูแลรักษาโรคล้มปัสกนโนโคและกระบืออย่างรวดเร็วและติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคฯ

(2) ปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการผสมเทียม เช่น ถังเก็บไนโตรเจนเหลวสำหรับเก็บน้ำเชื้อในการผสมเทียม และเครื่องมือระบบการเหนี่ยวนำการติดสัด เป็นต้น เจ้าหน้าที่ในพื้นที่อาจใช้วิธีการรับฝากน้ำเชื้อ จัดหาที่รับฝากน้ำเชื้อให้เกษตรกร หรือจัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อถังเก็บไนโตรเจนเหลวสำหรับเก็บน้ำเชื้อในการผสมเทียม และจัดหาเครื่องมือระบบการเหนี่ยวนำการติดสัดให้เพียงพอสำหรับใช้ในกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินโครงการในพื้นที่

7) โครงการการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เฉพาะ มีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานดำเนินการ วัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง/ฟื้นฟูและพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้เป็นพื้นที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช และใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินอย่างเหมาะสม ตรงตามศักยภาพ และก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับความต้องการและการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ เป้าหมายเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 7,673 ไร่ พัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน 850 ไร่ พัฒนาลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนบน 1,300 ไร่ พัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 1,295 ไร่ พัฒนาศักยภาพพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดบริเวณขอบพรุโต๊ะแดง 1,350 ไร่ พัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการ 3,800 ไร่ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่ทุ่งมหาธาต 2,500 ไร่

7.1) ผลการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาดำเนินงานได้ร้อยละ 101.93 พัฒนาลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนบน และพัฒนาศักยภาพพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดบริเวณขอบพรุโต๊ะแดงดำเนินงานได้ครบตามเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่ทุ่งมหาธาตดำเนินการได้ร้อยละ 92.00 พัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน ดำเนินการได้ร้อยละ 74.12 พัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการดำเนินการได้ร้อยละ 62.50 และเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ดำเนินการได้ร้อยละ 37.18 สำหรับผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่ไม่ครบตามเป้าหมายเนื่องจากพื้นที่มีฝนตกหนัก เกิดน้ำท่วม จึงไม่สามารถดำเนินการได้ โดยได้ขอใช้งบประมาณไว้เบิกเหลือเมื่อปีแล้ว งบประมาณ 151.8401 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 66.3751 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 43.71

7.2) ผลการดำเนินงานในพื้นที่ จากการติดตามในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 22 - 23 สิงหาคม 2565 โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีประเด็นข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) การดำเนินงานโครงการเพื่อจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาตามแผนปฏิบัติงานที่วางไว้มีความล่าช้า ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ทันใช้ประโยชน์หรือได้รับประโยชน์ ดังนั้นในการดำเนินงานในระยะต่อไป ควรมีการตกลงหรือวางแผนที่ชัดเจนว่าผู้รับเหมาของโครงการต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าช่วงฤดูการผลิต เพื่อที่เกษตรกรจะได้ใช้ประโยชน์ได้ทันเวลาและเป็นไปตามแผนงานที่ตั้งไว้

(2) เกษตรกรมีความต้องการเข้าร่วมโครงการมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากต้องการจัดเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของตนเอง ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดินควรวางแผนระยะยาวในแต่ละปีตามความต้องการของเกษตรกรที่แจ้งความต้องการเข้าร่วมโครงการไว้ก่อนแล้ว

ส่วนที่ 2

Info - Graphics ผลการดำเนินงานโครงการสำคัญภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การติดตามโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

วัตถุประสงค์

พัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

เป้าหมาย

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

งบประมาณ 93.2934 ล้านบาท เบิกจ่าย 90.5653 ล้านบาท ร้อยละ 97.08

ผลการดำเนินงาน : ร้อยละ 100.62

1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าไม้ผลอัตลักษณ์พื้นถิ่น เช่น ทูเรียน มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ขนุน ลิ้นจี่ 1,550 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
2. ถ่ายทอดความรู้การขอขึ้นทะเบียน GI สินค้าปศุสัตว์ 70 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองตามอัตลักษณ์พื้นถิ่น 44 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย และส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น 2 ผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมเป้าหมาย
3. อนุบาลและเพาะเลี้ยงปลานวลจันทร์ทะเล 1 ระบบ (82.58%) โดยจัดหาอาหารสำหรับขุนเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ และสารเสริมอาหาร จัดหาอุปกรณ์สำหรับอนุบาลลูกปลา และสร้างจุดเรียนรู้ 1 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
4. ส่งเสริมและพัฒนาด้านหม่อนไหม 2,441 ราย (101.29 %) และตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตราผูกพระราชทาน 231,537 เมตร (115.77 %) คิดเป็นมูลค่า 185.2296 ล้านบาท
5. ส่งเสริมการจำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากงานหม่อนไหมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ครอบคลุมเป้าหมาย มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหม่อนไหมคิดเป็นมูลค่า 11.1077 ล้านบาท

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการติดตามในพื้นที่

- 1) การส่งเสริมสินค้าอัตลักษณ์บางสินค้าเป็นสินค้าที่เริ่มดำเนินการในปีแรก ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินการกิจกรรมได้ด้วยตัวเองและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ควรมีการสนับสนุนโครงการให้กับเกษตรกรกลุ่มเดิมอย่างต่อเนื่อง
- 2) เกษตรกรมีการขอการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีจำนวนน้อย ช่วงระยะเวลาในการตรวจประเมินแปลงสินค้าไม้ผลเพื่อยื่นขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI ไม่ตรงกับช่วงการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ ดังนั้นควรวางแผนให้สอดคล้องกับช่วงที่ผลผลิตออก และควรอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการให้มีความรู้ ความเข้าใจในการขอใช้ตราสัญลักษณ์และขั้นตอนการยื่นขอรับรองสินค้า GI ให้กับเกษตรกร
- 3) ผู้บริโภคมีความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าอัตลักษณ์น้อย ทำให้เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงกว่าราคาสินค้าทั่วไป ดังนั้นควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของสินค้าอัตลักษณ์ให้กับผู้บริโภคควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรกร เพื่อผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ การผลิต และมีแหล่งจำหน่ายที่ยั่งยืน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

เป้าหมาย

1. สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (ปี 2561 - 2565 ขยายตัวร้อยละ 3)
2. ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

งบประมาณ

1,265.9688 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1,121.4193 ล้านบาท
คิดเป็นร้อยละ 88.58

ผลการ
ดำเนินงาน

ร้อยละ 123.79

หน่วยงาน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผลการดำเนินงาน

1. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

- ด้านข้าว : ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวและสินค้าข้าว 75,297 แปลง (150.59%)
- ด้านพืช : ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น 15,000 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย อบรมเกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP และศึกษาดูงาน 15,500 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- ด้านปศุสัตว์ : ตรวจประเมินฟาร์ม/โรงงาน และร้านค้าจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์กำหนดแล้ว 69,503 แห่ง (145.98 %)
- ด้านประมง : ตรวจประเมินมาตรฐานและสุขอนามัยฟาร์มแล้ว 16,835 แห่ง (101.62%)

2. โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน

- 2.1 โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์
  - พัฒนาวีดิทัศน์มาตรฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับอินทรีย์ 7,316 ราย (100.49%)
  - ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชไร่ 5,558 แปลง (277.90 %) (ผ่านการรับรอง 3,900 แปลง)
  - ตรวจรับรองโรงงานแปรรูป/คัดบรรจุ 77 โรงงาน (154%) (ผ่านการรับรอง 65 โรงงาน)
  - ตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ 64 ราย (160%)
  - ตรวจประเมิน/รับรองระบบการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ 210 ราย (144.82%)
  - พัฒนาตลาดสีเขียว 10 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- 2.2 โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่
  - ส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ด้านข้าว 3,646 ราย (53.44%)
  - พัฒนาศักยภาพด้านปศุสัตว์ 38,113 ราย (103.85%)
  - ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการประมง 8,700 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
  - ส่งเสริมด้านหม่อนไหม 855 ราย (427.50%)
  - อบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ 5,208 ราย (100.15%)
  - ปรับปรุงดินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ 4,009 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย

3. โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

- อบรมให้ความรู้ด้านการสร้างระบบรับรองมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัย 996 ราย (199.20%)
- แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จัดทำฐานข้อมูลด้านสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยร่วมกับสมาชิกที่ได้รับใบรับรองมาตรฐาน GAP ปี 2564 จำนวน 966 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- แนะนำ ส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำแผนการรวบรวมสินค้าผักและผลไม้ปลอดภัยของสมาชิกที่ได้ใบรับรองมาตรฐาน GAP ปี 2564 จำนวน 54 สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 26 จังหวัด ครอบคลุมเป้าหมาย

4. โครงการส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

- ถ่ายทอดความรู้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องปลอดภัยแก่เกษตรกร 6,350 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- สนับสนุนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน 12,710 ไร่ (100.08%)

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

2.3 โครงการส่งเสริมเกษตรกรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

- อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานและเกษตรกรทฤษฎีใหม่ให้กับสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 1,962 ราย (98.35%)
- แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนส่งเสริมเกษตรกรเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นา 1,962 ราย (98.35%)

แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

เป้าหมาย (ปี 2561 - 2565)

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น (ขยายตัวร้อยละ 3)

งบประมาณ

38.6516 ล้านบาท

เบิกจ่ายแล้ว 31.1109 ล้านบาท (ร้อยละ 80.49)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กรมประมง และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผลการดำเนินงานภาพรวม ร้อยละ 92.41

1. โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร
- พัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกรให้สามารถบริหารจัดการการผลิตพืชสมุนไพรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลิตได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP จำนวน 1,110 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
2. โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์
- กระจายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพร จำนวน 39,018 ต้น/กิโลกรัม/หัว (127.82 %)
- โรงแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP จำนวน 3 โรงงาน ครอบคลุมเป้าหมาย
3. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจชีวภาพตามความต้องการของตลาด
- จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรและแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด จำนวน 32 จังหวัด ครอบคลุมเป้าหมาย
- ก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 40 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- การฝึกอบรมหลักสูตรการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำ จำนวน 151 ราย (100.67 %)

ข้อค้นพบ

- การสนับสนุนพันธุ์พืชสมุนไพรให้เกษตรกรไม่เพียงพอ
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ
- งบประมาณการก่อสร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำมีจำนวนน้อย
- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้ไม่สามารถจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์พันธกิจดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร

4. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ
- จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 640 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
- ถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 620 ราย (103.33 %)
- จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการผลิตแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย
- จัดทำแปลงขยายพันธุ์และรวบรวมพันธุ์ จำนวน 5 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย
5. โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี
- ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์หลักและพันธุ์ขยาย จำนวน 14 ชนิดพันธุ์ (107.69 %) จำนวน 1,350,113 ตัว (100.83 %)
- ผลิตและสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีให้เกษตรกร จำนวน 1,207,400 ตัว (100.02 %)
- ตรวจโรคสำคัญในสัตว์น้ำ จำนวน 108 ตัวอย่าง (108.00 %)
6. โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สุ่มและเก็บรวบรวมข้อมูล สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล ครอบคลุมเป้าหมาย
- จัดทำเอกสารเผยแพร่รายงานผลการศึกษา (50.00 %)

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

เป้าหมาย : สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 (ปี 2561 - 2565)

ผลการดำเนินงานภาพรวม: คิดเป็นร้อยละ 103.62 ของเป้าหมาย

งบประมาณ

- งบประมาณที่ได้รับ 13.7198 ล้านบาท
- เบิกจ่ายแล้ว 13.0661 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 95.24 ของงบประมาณที่ได้รับ

ผลการดำเนินงาน

1. โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง : กรมการข้าว

- ให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูป ข้าว/GMP โรงสีข้าวแก่กลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการ/โรงสีสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม ครอบคลุมเป้าหมาย
- พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเชิงพาณิชย์ 1 ผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมเป้าหมาย
- เผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์แปรรูป 1 ครั้ง ครอบคลุมเป้าหมาย

2. โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน กิจกรรมส่งเสริมเกษตรแปรรูปในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร : กรมส่งเสริมสหกรณ์

- แนะนำส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- อบรมการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจรวบรวมและแปรรูป 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย
- อบรมการจัดทำแผนการตลาดและสื่อประชาสัมพันธ์ 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย
- อบรมสร้างองค์ความรู้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า 78 หน่วยงาน ครอบคลุมเป้าหมาย อบรมให้เกษตรกร 538 ราย (ร้อยละ 125.12)
- อบรมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรและรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย อบรมให้เกษตรกร 2,420 ราย (ร้อยละ 100.83)
- พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาดสินค้าของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร 46 หน่วยงาน 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

3. โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

- ฝึกอบรมคณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการ 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- กำกับแนะนำ 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
- ติดตามประเมินผล 80 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย

ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565

วัตถุประสงค์

แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมาย

ส่งเสริมเกษตรกรสู่เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านเกษตรอัจฉริยะ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตด้วยเกษตรอัจฉริยะ

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลง ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

ผลการดำเนินงาน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

งบประมาณ

งบประมาณ 49.3825 ล้านบาท
เบิกจ่ายแล้ว 42.8510 ล้านบาท (ร้อยละ 86.77)

ผลการดำเนินงานภาพรวม ร้อยละ 100.67

<p>1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะ (กสก.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ครอบคลุมเป้าหมาย - ต้นแบบระบบติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชเพื่อการเฝ้าระวังและพยากรณ์การระบาดศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ยแบบแม่นยำเพื่อลดต้นทุนการผลิต ครอบคลุมเป้าหมาย - แปลงต้นแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยี ครอบคลุมเป้าหมาย <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 4.8106 ล้านบาท (ร้อยละ 96.78)</p>	<p>2. โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (กสก.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อบรมช่างเกษตรกรท้องถิ่น หลักสูตรพื้นฐานแล้ว ครอบคลุมเป้าหมาย - อบรมช่างเกษตรกรท้องถิ่น หลักสูตรเน้นหลักแล้ว ครอบคลุมเป้าหมาย - พัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตร ชุมชนในพื้นที่แปลงใหญ่ ครอบคลุมเป้าหมาย <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 5.7932 ล้านบาท (ร้อยละ 100.00)</p>	<p>3. โครงการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (วก.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีอัจฉริยะ จำนวน 6 แปลง/โรงเรียน (ร้อยละ 120) ประกอบด้วยแปลงมะม่วง ข้าวทอด ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน อ้อย และพืชผัก <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 3.1033 ล้านบาท (ร้อยละ 52.87)</p> 	<p>4. โครงการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตพืช (กข.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาและส่งเสริมระบบการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ ครอบคลุมเป้าหมาย - จัดทำ Platform เกษตรอัจฉริยะในการปลูกข้าว ครอบคลุมเป้าหมาย <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 2.4275 ล้านบาท (ร้อยละ 92.53)</p> 	<p>5. โครงการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) (ปศ.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้ง Motor Pool จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 85.71) - ให้บริการเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรในด้านการจัดการแปลงปศุสัตว์และสร้างรายได้ 6,270 ราย (ร้อยละ 97.97) <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 17.3523 ล้านบาท (ร้อยละ 87.59)</p>	<p>6. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข้าวอัจฉริยะ (กข.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาแพลตฟอร์มข้าวอัจฉริยะในการติดตามสถานการณ์การผลิตข้าว ครอบคลุมเป้าหมาย - จัดทำครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ครอบคลุมเป้าหมาย <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 6.0210 ล้านบาท (ร้อยละ 88.33)</p>	<p>7. โครงการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรร่วมกัน ของชุมชน (กสก.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ่ายทอดความรู้ด้านการสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลการเกษตร ครอบคลุมเป้าหมาย - จัดเวทีวางแผนการดำเนินงาน ครอบคลุมเป้าหมาย - จัดเวทีถอดบทเรียน/แนวทางการแก้ไขปัญหา/วางแผนฤดูกาลถัดไป ครอบคลุมเป้าหมาย - จัดเก็บข้อมูลเครื่องจักรกลการเกษตรลงโมบายแอปพลิเคชัน ครอบคลุมเป้าหมาย <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 1.7472 ล้านบาท (ร้อยละ 99.84)</p>	<p>8. โครงการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร (สศก.)</p> <p>1) ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) การศึกษานวัตกรรมสู่การพัฒนาการเกษตร จัดทำเล่มรายงานโครงการฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว 2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเพิ่มภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จัดทำเล่มรายงานโครงการฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว <p>2) เบิกจ่ายงบประมาณ 1.5959 ล้านบาท (ร้อยละ 91.19)</p> <p>ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565</p>
---	--	--	--	--	--	---	--

แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรมีการปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง โดยการสนับสนุนส่งเสริมระบบนิเวศของภาคเกษตรในด้านต่าง ๆ

เป้าหมาย

(ปี 2561 - 2565)

- 1) มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 10 (ปี 2561-2565)
- 2) สินค้ามีคุณภาพ (พืช ปศุสัตว์ และประมง) มีมาตรฐาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

งบประมาณ 2,033.3942 ล้านบาท เบิกจ่ายแล้ว 1,575.2745 ล้านบาท ร้อยละ 77.47

ผลการดำเนินงานเฉลี่ยร้อยละ 109.94

1. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri - Map)

- หน่วยงานที่ร่วมบูรณาการสนับสนุนการเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map ร้อยละ 99.67 โดย สศก. จัดทำแนวทางการจัดทำเขตส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญครบตามเป้าหมาย

2. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

- ส่งเสริมกลุ่มแปลงใหญ่ร้อยละ 100.52
- จัดทำแผนและปรับปรุงข้อมูลแปลงใหญ่ ร้อยละ 100.52 และจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ร้อยละ 109.34
- พัฒนาคุณภาพดิน ร้อยละ 108.60
- ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและบุคลากร ร้อยละ 98.37

3. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยอบรมถ่ายทอดความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 13 ชนิดสินค้าและเกษตรกร จำนวน 15,000 ราย ครบตามเป้าหมาย

4. โครงการผลิตและขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร

- ผลิตและขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนส่งเสริมการเกษตรแล้ว 1,200,000 ต้น ครบตามเป้าหมาย สร้างเครือข่ายและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดี ร้อยละ 108.19 ของเป้าหมาย

5. โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว

- ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีชั้นพันธุ์คัดและพันธุ์หลัก ร้อยละ 83.33
- ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่าย ร้อยละ 94.99 ของเป้าหมาย

6. โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

- จัดเวทีประชุมเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ ร้อยละ 131.44
- ผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่ดำเนินการผลิต ร้อยละ 151.67
- ผลิตสัตว์พันธุ์ดีที่ได้จากการผสมเทียม ร้อยละ 120.33 โดยมีสัตว์ที่ได้รับการบริการพัฒนาสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 107.04

7. โครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เฉพาะ

- กิจกรรมพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดำเนินงานได้ร้อยละ 101.93 พัฒนากลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนบน และพัฒนาศักยภาพพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดบริเวณขอบพรุโต๊ะแดง ครบตามเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่ทุ่งหาราช ดำเนินการได้ร้อยละ 92.00 พัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน ดำเนินการได้ร้อยละ 74.12 พัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการ ดำเนินการได้ร้อยละ 62.50 และเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการได้ร้อยละ 37.18 ทั้งนี้ กิจกรรมที่ดำเนินการไม่ครบตามเป้าหมายได้มีการกักงบประมาณเหลือปีแล้ว

ข้อมูล ณ วันที่
30 กันยายน 2565

ส่วนที่ 3

หน่วยงานประสานงานของศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หน่วยงานประสานงานของศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

แผนแม่บทย่อย	หน่วยงานประสานงานของศูนย์ประเมินผล	โทรศัพท์	โทรสาร
1. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	ส่วนประเมินผลการพัฒนาด้านปศุสัตว์และประมง	0 2579 2670	0 2579 5511
2. แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย	ส่วนประเมินผลการพัฒนาด้านปศุสัตว์และประมง	0 2579 2670	0 2579 5511
3. แผนแม่บทย่อยเกษตรชีวภาพ	ส่วนประเมินผลการพัฒนาสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร	0 2579 8232	0 2579 5511
4. แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูป	ส่วนวิชาการและนวัตกรรมการประเมินผล	0 2579 5512	0 2579 5511
5. แผนแม่บทย่อยเกษตรอัจฉริยะ	ส่วนประเมินผลการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและทรัพยากรทางการเกษตร	0 2579 0555	0 2579 5511
6. แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	ส่วนประเมินผลการพัฒนาด้านพืช	0 2579 0614	0 2579 5511

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เกษตรกลาง บางเขน

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2579 2670 โทรสาร 0 2579 5511

www.eva.oae.go.th